

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SROVNÁNÍ METOD VÝCVIKU SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE
U BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Jana Reitmajerová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Vladimír Kepřt, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jana Reitmajerová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Píbram

Název bakalářské práce: Srovnání metod výcviku služební kynologie u bezpečnostních sborů ČR

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Comparison of Methods of Training of Service Cynology at the Czech Security Corps

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

Ing. Vladimír Keprt, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Prosinec 2025

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit metody výcviku služební kynologie u vybraných bezpečnostních sborů České republiky s ohledem na úspěšnost psů při odborných zkouškách a praktickém nasazení.

Vedlejším cílem je porovnat jednotlivé výcvikové metody mezi sbory, identifikovat jejich silné a slabé stránky a navrhnout konkrétní doporučení pro optimalizaci výcvikových postupů služebních psů.

Student: Jana Reitmajerová, DiS.	6.12.2025 datum	<i>Pař</i> podpis
Vedoucí práce: Ing. Vladimír Keprt, Ph.D.	11.12.2025 datum	<i>Vladimír Keprt</i> podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.1.2026 datum	<i>RS</i> podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	14.1.2026 datum	<i>M. Sapík</i> podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	15.1.2026 datum	<i>J. Dušek</i> podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce **panu Ing. Vladimíru Keprtovi, Ph.D.** za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

REITMAJEROVÁ, J. *Srovnání metod výcviku služební kynologie u bezpečnostních sborů České republiky: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026 78s. Vedoucí bakalářské práce: Ing. Vladimír Kepřt, Ph.D.

Klíčová slova: historie služební kynologie, služební psi, česká republika, Policie ČR, využití služebních psů, výcvik

Tato bakalářská práce se zaměřuje na srovnání výcvikových metod u jednotlivých bezpečnostních sborů v České republice. Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit metody výcviku služební kynologie u bezpečnostních sborů České republiky s ohledem na úspěšnost při odborných zkouškách a praktickém nasazení. Vedlejším cílem je porovnání jednotlivých výcvikových metod mezi sbory, identifikace silných a slabých stránek a následné navrnutí možných optimalizací. V teoretické části je rozebrána historie služební kynologie od jejich počátků nejen v České republice, ale i ve světě. Dále se práce zaměřuje na využití psů u základních bezpečnostních sborů České republiky, popisu výcviku a péči o psa. V praktické části byl použit strukturovaný rozhovor se zástupci Policie České republiky a zástupci Celní správy České republiky.

ABSTRACT

REITMAJEROVÁ, J. *Comparison of Methods of Training of Service Cynology at the Czech Security Corps: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026 78pgs. Supervisor: Ing. Vladimír Kepřt, Ph.D.

Key words: history of service dog training, service dogs, Czech Republic, Police of Czech Republic, use of service dogs

This bachelor's thesis focuses on comparing training methods used by various security forces in the Czech Republic. The aim of this thesis was to evaluate the training methods of service dog handling within the security forces of the Czech Republic, with regard to their success in professional exams and practical deployment. A secondary goal is to compare the different training methods among the forces, identify their strengths and weaknesses, and propose possible optimizations. The theoretical part discusses the history of service dog handling, not only in the Czech Republic but also worldwide. The thesis then focuses on the use of dogs by the basic security forces in the Czech Republic, describing their training and care. The practical part of the study involved structured interviews with representatives of the Czech Police and the Czech Customs Administration.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Historie služební kynologie v České republice.....	13
2.1 Počátky v českých zemích	15
2.2 První psi v České republice.....	15
2.3 Četnictví.....	16
2.4 Osobnosti služební kynologie	21
2.1.1 Theodor Rotter	21
2.1.2 Josef Ježek	22
2.1.3 Adolf Horák	22
2.1.4 Oldřich Pinkas	23
2.1.5 Josef Povondra	23
3 Historie služební kynologie ve světě.....	24
3.1 Služební psi v 1.světové válce	27
3.2 Služební psi ve 2.světové válce.....	28
4 Historie a využití služebních psů u bezpečnostních složek České republiky	29
4.1 Policie České republiky	29
4.2 Hasičský záchranný sbor České republiky	31
4.3 Celní správa České republiky	34
4.4 Vězeňská služba České republiky	35
5 Původ psů a vzhled služebních psů.....	36
5.1 Třídy psů.....	37
5.2 Konstituční typ psů.....	38
5.3 Plemena psů	40
5.4 Charakteristika služebních psů.....	40
5.4.1 Německý ovčák	40
5.4.2 Rotvajler.....	41

5.4.3	Boxer.....	41
5.4.4	Dobrman.....	42
5.4.5	Belgický ovčák – Malinois.....	42
5.4.6	Zlatý retrívr	42
6	Výcvik služebních psů.....	43
6.1	Výcvik ve složitých podmínkách	43
6.2	Organizace výcviku	43
6.3	Motivace vnější a vnitřní	44
6.4	Metody výcviku.....	44
6.5	Výcvikové etapy.....	44
6.5.1	První až čtvrtý měsíc.....	45
6.5.2	Pátý až sedmý měsíc	45
6.5.3	Osmý až desátý měsíc	45
6.5.4	Jedenáctý až šestnáctý měsíc.....	45
6.6	Nejčastější chyby při výcviku	46
6.7	Nežádoucí spojitost	46
6.8	Charakteristika jednotlivých cviků.....	46
6.9	Práce psovoda se psem	47
7	Péče o služebního psa.....	48
7.1	Strava a pití	48
7.2	Zdravotní péče.....	49
7.3	Převoz služebních psů	50
8	Organizace služebních psů	51
8.1	Hlavní úkoly služební kynologie.....	51
8.2	Zkušební řady ve služební kynologii.....	51
8.2.1	Zkoušky národní.....	51
8.2.2	Zkoušky mezinárodní.....	52
8.3	Plemenitba psů	52

9	Praktická část	54
9.1	Komparace rozhovorů	54
	Tabulka: Srovnání výcvikových metod mezi Policií ČR a Celní správou ČR.....	67
9.2	vyhodnocení silných a slabých stránek u Policie ČR a Celní správy ČR.....	67
	Závěr	69
	Seznam použitých zdrojů	71
	Seznam grafů.....	73
	Seznam příloh.....	73
	Seznam obrázků.....	73
9.3	1. Otázky na strukturovaný rozhovor	74
9.4	2. prap. Karel Gabriel – psovod CÚ Plzeň	74
3.	mjr. Bc. Jan Pleskač – kynolog Generálního ředitelství cel	75
4.	Policista XY Plzeň	77
5.	Policista XZ Praha.....	78

Úvod

Cílem této bakalářské práce je zhodnocení metod výcviku služebních psů u bezpečnostních sborů v České republice a vedlejším cílem bude jednotlivé výcvikové metody porovnat a identifikovat jejich silné a slabé stránky a následně navrhnout možné optimalizace.

Téma Srovnání metod výcviku služební kynologie u bezpečnostních sborů České republiky bylo vybráno pro zajímavost problematiky a zároveň pro osobní obohacení. Společnost by měla vědět, že se u bezpečnostních sborů vyskytuje kynologický útvar a co je jeho základní náplní, k čemu se takový služební pes využívá. Bezpečnostní sbory by měly navzájem znát jednotlivou využitelnost kynologie mezi sebou, aby věděly, kdy si vyžádat spolupráci a jakou specifikaci psa využít.

Tato práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. V teoretické části je rozebrána historie služební kynologie jak v České republice, tak i ve světě. Dále využití u bezpečnostních sborů, původ a vzhled psa, výcvik a péče psa. Praktická část se zabývá otázkou úspěšnosti psů u zkoušek, formou kvalitativního výzkumu se zástupci Policie České republiky a Celní správy České republiky. Porovnání metod výcviku mezi bezpečnostními sbory je důležité, pro zjištění odlišných nebo stejných způsobů užití výcviku v praxi. Úspěšnost psů u zkoušek budu porovnávat podle konkrétních čísel z odpovědí rozhovoru.

V závěru bakalářské práce je shrnutí, výsledky strukturovaného rozhovoru. Zároveň je navrženo možných optimalizací pro výcvik služebních psů u bezpečnostních sborů České republiky.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení metod výcviku služební kynologie u bezpečnostních sborů České republiky. Autorka se zaměřuje především na analýzu současně využívaných výcvikových postupů, jejich efektivity, systematičnosti a přizpůsobení konkrétním potřebám jednotlivých složek. Na základě získaných informací, převážně z odborných literárních zdrojů, interních metodických materiálů a dostupných právních předpisů, autorka uskutečnila kvalitativní výzkum formou strukturovaného rozhovoru s psovody, kteří současně slouží u odboru služební kynologie u Policie České republiky a Celní správa České republiky. Získané odpovědi byly následně systematicky zpracovány, analyzovány a interpretovány s cílem identifikovat klíčové poznatky vztahující se k praxi výcviku služebních psů. Výsledky výzkumu jsou shrnuty a kriticky zhodnoceny v závěru práce, kde jsou formulována i doporučení pro další rozvoj této oblasti.

Vedlejším cílem práce je porovnat jednotlivé výcvikové metody mezi bezpečnostními sbory, identifikovat jejich silné a slabé stránky a navrhnout konkrétní doporučení pro optimalizaci výcvikových postupů služebních psů. Důraz je kladen zejména na rozdíly v organizaci výcviku, délce přípravy, specializaci služebních psů (např. na vyhledávání omamných a psychotropních látek, výbušnin, osob či na obranné práce) a na systém dalšího vzdělávání psovodů. V bakalářské práci jsou blíže představeny základní bezpečnostní sbory České republiky – Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky a Vězeňská služba České republiky. U každého z těchto sborů je stručně popsána jejich působnost, organizační struktura a specifické využití služební kynologie v rámci plnění služebních úkolů.

V praktické části je použita kvalitativní metoda výzkumu realizovaná formou strukturovaných rozhovorů s psovody současně sloužícími u oddělení služební kynologie u Policie České republiky, konkrétně u Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy a Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, a dále u Celní správa České republiky, rovněž v regionech Praha a Plzeň. Pro rozhovory je vybrána Policie ČR, protože to je sbor, který je známí využíváním služebních psů ve své činnosti a Celní správa ČR, protože je ojedinělá svými specializacemi, které při své činnosti využívá, zejména na Letišti Václava Havla. Z toho důvodu jim je dána přednost před Hasičským záchranným

sborem ČR a Vězeňskou službou ČR. Jak z Policie ČR, tak i z Celní správy jsou osloveni 2 psovodi, dohromady v bakalářské práci jsou zmíněni 4 respondenti.

Rozhovory jsou realizovány za pomoci předem stanovených otázek, které vycházejí z teoretické části bakalářské práce a zaměřují se například na průběh základního a specializačního výcviku, využívané motivační metody, hodnocení připravenosti služebních psů či na zkušenosti psovodů s praktickým nasazením. Rozhovory proběhly v období měsíců leden až březen 2026. Respondenti z Celní správy ČR souhlasili s použitím jejich jmen u rozhovorů, naopak respondenti od Policie ČR požádali o anonymitu. Proto jsou v práci vedeni jako Policista XY Plzeň a Policista XZ Praha. Získané odpovědi přispívají k hlubšímu pochopení problematiky služební kynologie v podmínkách České republiky a napomáhají k naplnění hlavního cíle práce, tedy komplexnímu zhodnocení metod výcviku služební kynologie u bezpečnostních sborů České republiky. Rozhovory jsou vyhodnocovány pomocí komparace (porovnávání), kdy je nejdřív zmíněná odpověď každého respondenta a následně je otázka porovnávána mezi sbory navzájem. Dále jsou vypracovány grafy jednotlivých otázek, které ukazují kolik respondentů zmiňuje nejčastější odpověď.

2 Historie služební kynologie v České republice¹

Vztah člověka a psa je z historického hlediska velmi starý, že ho nedokážeme přesně datovat. Pes se vedle člověka objevoval již jako predátor, který se zdržoval poblíž lidských obydlí a vyhledával zbytky lidské potravy. Štěkáním člověka upozorňoval na možná nebezpečí. Když si lidé uvědomili pomoc těchto zvířat, tak se pokusili zvířata domestikovat (zdomácnit). Ze začátku psa využívali na lov zvěře a následně byl využíván také pro jiné práce. Tak vznikly různé skupiny psů, které se využívali na jednotlivé práce.

Všechna zvířata, která se řadí mezi domácí, pochází z divokých předků a byla postupně člověkem ochočena. Historici zjistili, že před 5000 lety se lebky dnešních psů shodovaly s lebkou vlka a šakala. Z toho se odvozuje, že předky psů jsou vlk a šakal. Dřívější psi byli větší, než jak je známe dnes. Způsobovala to změna životních podmínek v průběhu let a postupný vývoj podoby psa.

První, kdo si podřídil psa lze mít za to, že byl lovec. Ten psa využíval na spolupráci pro lov zvěře. Postupně si člověk všiml vlastností psa, které začal využívat pro svou službu. Díky své ostražitosti, věrnosti, pohotovosti se zrodil pes jako společník člověka.

Pes se postupem času začal z hospodářské služby využívat pro vojenské účely. Ve válkách se psi využívali jako poslí, slídiči a bojovníci. Tyto služby se objevovaly již v Řecku a Římě v předních liniích. Využití psů pro bojové a válečné účely se od současných válek liší, z důvodu jejího postupného vývoje. Dříve se využívalo psů k hlídání a lovu. Dřívější váleční psi se vybírali mezi těžkými a mohutnými/velkými zástupci psů. Vybírali se pro svou divokost a bojovnost.

Ze začátku se pes využíval pro strážní službu a při napadení nepřítele. Také se psů využívalo ve věžích uvnitř opevnění, kdy zaznamenávali na dálku příchod nepřítele štěkotem. Jeden starověký historik Grattius Faliscus zmiňuje, že nejprve by se mělo pečovat o svého psa, protože jeho výborné vlastnosti ho později odmění.

V Římě byli psi vyzbrojeni pancířem s dlouhým kovovým hrotem a na hřbetě kovovou nádobou s hořící látkou. Tito psi byli využíváni proti nepřítelům a jejich koním. Během

¹ *Speciální výcviky psů*. Praha: Naše vojsko, 2021. ISBN 978-80-206-1930-3.

španělsko-francouzské války se v boji zúčastnilo cca 4000 psů na obou stranách. Španělé proti domorodcům při dobývání Mexika využívali buldoky.

Postupem času vojska začala využívat čichové schopnosti psů, které využívala v pachových pracích. Používali se ve vyhledávání uprchlých obyvatel v lesích.

Využívání válečných psů pomalu ustávalo při postupném zavádění střelných zbraní. V 16.století přestává chov a pěstování psů pro vojenské účely. Znovu zavedení psů do vojenské služby začal Napoleon Bonaparte a později se přidávaly jiné evropské armády (německé, belgické, francouzské, anglické). V těchto armádách si žádali hlavně psů pro strážní, hlídkovou a spojovací službu.

V Rusku byla služba psů také využívána. Je známo, že Petr I. měl svého spojovacího psa, který roznášel jeho rozkazy podřízeným. Během horské války na Kavkaze využívali strážní psy pro vyštěkávání nepřítele v noci.

V Německu se psi využívali od roku 1891 ve strážní a spojovací službě.

Využití psů je zaznamenáno také v Egyptě, kde se dochoval záznam, ze Sofoklovi satiry o stopovacím psu, který hledal zloděje dobytka.

V Africe se psi využívali k hledání žen, které utekly k jiným kmenům.

Vývoj kynologie je datován od 19.století, kdy byl pes využíván na strážní službu či jako nosič. Samotná služební kynologie se datuje až od konce 19.století. Dnešní využitelnost psa je mnohem rozsáhlejší než dříve, kdy se pes využívá nejen ve služební kynologii, ale i ve sportovní kynologii a zároveň se z velké části stává věrným společníkem lidí.

Ze všech záznamů můžeme tedy říct, že se pes pro své smysly a schopnosti stal neopomenutelným pomocníkem člověka a měl by se pro své využití vyvíjet a zdokonalovat.

Základní rozdělení psů bylo na nelovecká plemena a lovecká plemena.

Do neloveckých plemen patří psi, kteří jsou v daných službách jako je ochrana státního/družstevního majetku, národních podniků, při obraně státu. Využívají se psi německého ovčáka, dobrmana, knírače, boxera, rottweilera, skotského knírače.

Do loveckých psů patří psi, kteří jsou využíváni pro lov zvěře/ptactva. Jedná se o psy ohaři kontinentální, ohaři angličtí, slídiči, barváři, brakyři-honiči, norníci. Výcvik služebních psů neloveckých byl dříve používán pro obrannou a stopovací službu a přehlížel se výcvik pro speciální použití.

2.1 Počátky v českých zemích

První zmínka využití psů je již z období Rakousko-uherské monarchie, kdy se psi začali více využívat díky svému vynikajícímu sluchu a čichu. Nedílnou součástí je parforní hon, který se v našich zemích objevil v roce 1836. Jedná se o předem připravenou štvanici, kdy šlechta na koních sledovala jelena, který utíkal před smečkou vycvičených psů. Na takový hon byli potřební zkušení psovodi, kteří spolu se svými psy vytvářeli úroveň honu. Centrem těchto honů se staly Pardubice, zásluhou knížete Lichtenštejna. Z důvodu válek musely být hony v roce 1914 zastaveny a již nebyly obnoveny.

V 19. století se na našem území velmi kvalitně pohybovala lovecká kynologie a dala tak základ pro vznik prvních kynologických organizací. Nejznámější organizací je Spolek myslivců v roce 1848 v Mělníce. Sloužil k chovu čistokrevných loveckých psů. Dalším spolkem byl v roce 1883 Ústřední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů. A třetím spolkem byl v roce 1898 Zemský spolek chovatelů, který pořádal Zemské výstavy v Praze, na kterých se účastnily stovky psů.

V českých zemích se pes v bezpečnostní službě začal využívat roku 1910 na Ostravsku, v Písku.

Kynologie se v českých zemích začala opět formovat roku 1919 po válečných událostech. V roce 1925 Československý lovecký a kynologický říšský svaz vydal publikaci „Československá kniha rodokmenů“, kde byly uvedeny zkušební řady psů.

V roce 1953 se v České republice přikročilo k specializaci pro výkon psů v odvětví stopařské a v obraně. Výcvik psů je v České republice jedním z oborů kynologie ve Svazarmu pro spolupráci s bezpečnostním a hospodářským odvětvím, kdy pes slouží pro ochranu majetku, stád atd.

2.2 První psi v České republice

Prvními ovčáckými psy pro bezpečnostní službu četnictva v českých zemích bylo v roce 1909 za přičinění Theodora Rottera. Ve Fuchsově psinci se koupili dva psi jménem Vlk

a Vlčka, kteří zajistili mnoho dalších potomků. Theodor Rotter nechal na Kladně v četnických kasárnách vybudovat psinec pro policejní psy.

V roce 1910 byli psi na zkoušku přiděleni k pátrací a bezpečnostní službě četníkům. Tato zkouška měla ukázat, zda se pes může použít, pokud jsou osoby při výkonu služby ohroženy zločincem nebo se pes může použít na zadržení zločince. Následně byli soukromě vycvičeni a používáni pro soukromou činnost tři policejní psi s proškolenými psovody ze stanic v Ostravě, Karviné a Fryštátu. Theodor Rotter v té době vydal svoji první publikaci o výcviku policejního psa. Následně byly četníkům dány první pokyny k výcviku psů. Policejní pes se v té době nejčastěji používal jako hlídací pes a strážní pes. Později jako pes doprovázející četníka a v poslední řadě jako pes pátrací.

2.3 Četnictví²

1849-1875

První zmínka o četnictvu byla již roku 1848, kdy se udála řada změn. 1849 byl dočasně zřízen Četnický pluk pro Uhry. Toho roku podal ministr vnitra Alexander von Bach císaři Františku Josefu I. návrh na zřízení četnictva Císařského Domu. Rakouské četnictvo bylo organizovaným strážním sborem, aby udržovalo bezpečnost, pořádek a zabraňování nepokojům, vykonávání vrchnostenských nařízení.

Bylo vytvořeno 16 četnických pluků, které se podřizovaly říšskému ministerstvu války. V čele stála četnická generální inspekce s představitelem podmaršálem Johannem Franz Kempen von Fichtenstammem. Jednotlivé pluky byly rozděleny do různých částí monarchie a měla pořadová čísla s označením místa působení. V Čechách působil Četnický pluk č.2, na Moravě a ve Slezku působil Četnický pluk č.3 a severní část Uher Četnický pluk č.5.

Při významných událostech (zabití, loupež, vražda, požáry...) četnictvo zpracovalo oznámení příslušnému úřadu, kde se uváděly informace při ohledání místa činu, vyslechnutých osob, svědků. Později byl ministerstvem vnitra a spravedlnosti postup četnictva, při zatýkání osob a způsob oznámení, upraven.

² MACEK, Pavel a UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva: Československá republika(1918-1939)*.

2. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-0-9.

V roce 1854 bylo 19 četnických pluků. Po odstoupení Alexandra von Bacha, se vyskytovaly názory pro úplné rozpuštění četnictva nebo aspoň zrušení vojenského charakteru. Na tento popud byl v Čechách 1860 počet četnických pluků zmenšen na 10, kdy fungoval pouze Četnický pluk č.2. Došlo zároveň k zjednodušení organizační struktury. Další změny nastaly roku 1866, kdy se 10 četnických pluků nahradilo 15 zemskými četnickými velitelstvími, které se chovaly stejně jako zrušené pluky. V Čechách to byl Zemské četnické velitelství č.2 v Praze a pro Moravu a Slezsko Zemské četnické velitelství č.4 v Brně.

1867 bylo v Uhrách četnictvo úplně zrušeno a následující rok došlo k převedení četnictva do podřízenosti rakouskému ministerstvu pro zemskou obranu. Zemská četnická velitelství byla zrušena a nahrazena roku 1872 odděleními. 1873 došlo k sjednocení četnictva se státní politikou.

1876-1894

V těchto letech dochází ke změnám organizace četnictva, ale také právních předpisů v trestním a správním právu. Vznikl zákon o četnictvu, kde byla základní ustanovení a podrobnosti pro výkon služby byly stále ve služební instrukci. 1868 došlo k odloučení četnictva od armády, kdy velením byl pověřen četnický inspektor. Soudy a státní zastupitelství měli povolení vyžadovat přímo služby četnictva. Organizace četnictva byla tvořena Zemským velitelstvím četnictva, které se staralo o zabezpečení vojenské, ekonomické a administrativní záležitosti. Během času se v Uhrách projeví důsledky zrušení četnictva, protože zemské a místní úřady neplnily bezpečnostní úkoly podle plánu. 1881 došlo k znovuzavedení četnictva v Uhrách.

1895-1918

1895 dochází k poslední změně právní úpravy rakouského četnictva. Četnictvo bylo stále vojenským strážním sborem s úkolem zachování veřejného pořádku, nepokojů, bezpečnosti. Vztah se soudy a státním zastupitelstvím zůstává stejná jako doposud. Obvody Zemského četnického velitelství se stále člení na četnická oddělení. 1918 se rakouská četnická správa loučila s rakousko-uherskými četníky.

Československý stát (1918-1938)

1918 Československý stát převzal stávající právní řád a společně s ním správní systém, kdy do jeho služeb přešla rakouská organizace četnictva. Četnictvo bylo podřízeno

ministerstvu vnitra. Funkci rakouského četnického inspektora nahradil generální velitel četnictva. Vláda předložila návrh zákona, který vycházel z rakouského zákona o četnictvu 1895 a měl mít platný pro celé území.

Úkolem nového státu bylo vybudování a posílení státní autority, která z důsledku války klesla. Československý stát se musel vypořádat s rozmachem zločinnosti, způsobeným úpadem morálky, neúcty, poválečnou bídu atd. K většímu počtu kriminality přispěl technický pokrok, který nabízel zločincům nové možnosti kriminálních činností. Organizace četnictva pokrývala celé území kromě statutárních měst, kde byla zřízena městská policie či státní policejní úřady.

Československý zákon o četnictvu upravoval roli četníka takto: „Četnictvo republiky Československé jest vojensky organizovaný sbor strážný, jenž určen jest k tomu, aby podle stávajících zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních udržoval a celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost.“ (Michal Dlouhý, Století četnické kriminalistiky, 2014, str.37)

Československý zákon byl jen jednou novelizován, a to v podmínkách použití zbraně a zaopatření četnictva. Jako nový přístup četnické správy se postupně zaváděla do služby spojovací a dopravní technika. Prvními dopravními prostředky se stala kola.

1922 došlo ke zřízení četnického oddělení u poznávacího úřadu policejního ředitelství v Praze, a to na četnické pátrací služby. To mělo vést ke kvalitnějším pátrání po osobách. Téhož roku vznikla Eskortní stanice na Praze 3.

1927 se rozhodlo, že se zřídí pátrací stanice u okresních četnických velitelství u krajských soudů. 1928 bylo zřízeno 40 pátracích stanic. Pátrací stanice se staly první motorizovanou složkou četnictva, kdy jejich vybavení byla sajdkára. Až roku 1931 přišly automobily. Za úkol měli řízení výkonu v daném obvodě. Díky vzniku pátrací služby došlo k osamostatnění četnického oddělení, který se přejmenoval na Ústřední četnické pátrací oddělení. Četnické vzdělání zajišťovala doplňovací oddělení v jednotlivých Zemských četnických velitelstvích.

Roku 1931 v Čechách vzniklo 14 četnických pohraničních kontrolních stanic, na hranicích s Německem a s Rakouskem. Úkolem stanic bylo provádění pasových kontrol a hledání osob. Během následujícího roku docházelo k budování specializovaných útvarů četnictva, které byly vybaveny potřebnými dopravními a spojovacími prostředky.

Roku 1933 vznikly četnické pohotovostní oddíly, které byly zřízeny z důvodu nárůstu aktivity sudetských Němců v pohraničních oblastech. Pohotovostních oddílů bylo zřízeno 10, byly vybaveny motocykly, osobními/nákladními automobily a autokárami.

Z důvodu rozvoje motorismu se roku 1935 zřídilo 11 četnických silničních kontrolních stanic. Dalším specializovaným útvarem byla četnická letecká hlídka, která měla za úkol hlídat vzdušný prostor Československa. Postupem času vznikly další specializované útvary, jmenovitě pořádková služba, dopravní služba, bezpečnostní letectvo, pohraniční pasová kontrola.

Kynologie

Pes se na státních hranicích objevoval již dřív, a to díky svým schopnostem jako je ostrážitost, sluch, zrak a čich. V průběhu 19.století začaly armády používat služby psů na strážní službu, hledání raněných/mrtvých, pronásledovaných. V služební instrukci rakouských četníků obsahovalo požadavky na ustrojení a vyzbrojení četníka, ale zakazovalo se vodit psy do služby. Tento zákaz byl zrušen až samotným vznikem Československého státu.

Na začátku používání psů u četnictva se pes používal jako doprovodný pes. Takový pes sloužil k doprovodu četníka a měl za úkol neštěkat, aby neprozradil přítomnost četníka. Dále musel uposlechnout pokyny četníka. Dalším využitím psa bylo posílání vzkazů na stanici. Na Českém území se použití psa událo v roce 1899. První použití označení policejního psa bylo v Belgickém městě Gent roku 1900, a to ke kriminálním účelům. Rakouská četnická správa nechtěla psa do služby povolit až do roku 1909, kdy následně vznikl spolek Polizeihunduerin.

Zakladatelem četnické kynologie je český důstojník a rytmistr Theodor Rotter, který se chovem policejních psů zabýval na své náklady. Roku 1910 se na popud Rottera zařadili 3 policejní psi na četnické stanice v Ostravě, Karviné, Frýštátě. Toho roku bylo rozhodnuto, že se všichni již používaní psi budou brát do služby. 1911 vydal Theodor Rotter směrnici pro užívání služebních psů pro rakouské četnictvo. Nazývala se „Výcvik a použití služebních psů“ a obsahovala pokyny výcviku psa a požadavky na vlastnosti a schopnosti psa. V bezpečnostní službě se pes využíval pro hlídání, doprovod četníka, pátrání a později u eskortování.

1915 vznikl první psinec financovaný státem. Psinec byl vybudován u Písku, navrhnutý Theodorem Rotterem. Během státního převratu bylo na území Čech, Moravy a Slezka dohromady 27 služebních psů. Psinec byl potom pro nedostatek financí zrušen a neupotřebitelní psi kvůli stáří rozprodáni.

1921 se objevovaly názory a prosby četnictva, že chtějí opět chovat a brát psa do služby. Prosby se hromadily z důvodu hromadění zločinnosti v poválečném období. Nakonec bylo povoleno držení a výcvik čistokrevných psů německý ovčák, dobrman, erderteriér na útratu vlastníka. Československá četnická správa začala přemýšlet nad znovuvybudováním organizace služebních psů pro četnictvo. Pro úspěšnost se těžilo z dosavadních zkušeností a zároveň se navázala spolupráce s odbornými kynologickými organizacemi v Praze a Brně. 27.11.1921 se uskutečnily první zkoušky pro policejní psy u Československého četnictva. Následovalo zakoupení prvního chovného kmene pěti vhodných psů pro výcvik služebního psa.

1923 se v jižních Čechách zahájil kurz pro výcvik nejen služebních psů, ale i psovodů. Zde se uskutečnilo 4 dvanáctitýdenních kurzů. Po absolvování kurzu byl výcvik psa zahájen a pes byl zařazen na četnickou stanici, kde měl pracovat minimálně 1 hodinu denně.

1925 byl na území bývalé synagogy v Pyšelicích u Prahy zřízen Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva, kde se stal cvičitelem vrchní strážmistr Adolf Horák. V té době se chovali psi plemen německý ovčák, erderteriér, dobrman, knírač, boxer, rotweiler. Výcvik začínal ve věku 16-18 měsíců, kdy se dělil do 3 částí. První část byla zaměřena na poslušnost, skoky, šplh, aportování, střežení, odmítání potravy. Druhá část se zaměřovala na cviky potřebné pro práci ve strážní službě, obraně psovoda a pronásledování prchající osoby. Třetí část se zaměřovala na stopování. Na závěr pes musel úspěšně projít závěrečnou zkouškou, následně byli označeni za služební psy.

Psi byli na četnické stanice řazeni Zemskými četnickými velitelskými, a to podle využitelnosti psa v daných místech. 1929 byli psi zařazeni na četnické pátrací stanice, kde disponovali sajdkárami. 1928 ministerstvo vnitra stanovilo rozměry boud a kotců pro služební psy. Kotce měli mít 2x2x1,8 m, vyrobené z pletiva a opatřené dvířky se zámkem.

Četník, který měl služebního psa, byl vyzbrojen pistolí a doprovázel ho druhý četník, vyzbrojen karabinou. Četník psa musel vést deník, kde zapisoval výcvik, použití psa při službě a výsledky jeho práce. Následně zpracovával pololetní zprávy.

U četnictva se kromě služebních psů využívalo psů ochranných, kteří se využívali primárně pro ochranu psovoda. Využívali se nejvíce v pohraničí, v lesnatých a nepřístupných oblastech, v noční době. Plemeno psa nebylo stanoveno, pouze musel mít určité vlastnosti pro danou službu. Základem byla poslušnost a ovladatelnost psa. Podmínka pro zařazení psa do výkonu služby bylo přezkoušení psa, zda splňuje potřebné předpoklady. Před použitím psa byla osoba upozorněna na možné následky. Používání psů u četnictva budilo u veřejnosti respekt.³

2.4 Osobnosti služební kynologie

Je potřeba se zmínit o významných osobnostech, kteří se zasloužili o rozvoj kynologie samotné a zároveň i služební kynologie. Zde si zmíníme nejznámější osobnosti.

2.1.1 Theodor Rotter

Theodor Rotter se narodil 1873 na Českokrumlovsku. Po středoškolském vzdělání šel na kadetní školu v Praze, kde absolvoval úspěšně. Během 1.světové války sloužil v zahraniční u posádek v Albánii, Bosně a Černé Hoře.

Po válce nastoupil na Kladně k četnictvu v hodnosti rytmistra. Na Kladně se věnoval výcviku německých ovčáků Vlka a Vlčka od roku 1909, kde se je snažil cvičit pro výkon u bezpečnostních služeb. Postaral se o povolení využívání cvičených psů do služby a následně na to četnictvo koupilo první ovčácké psy. V roce 1911 vytvořil první služební předpis o používání policejních psů u četnictva „Výcvik a použití služebních psů“. V roce 1915 založil v Písku první četnický psinec na českém území a zabýval se chovem a výcvikem psů pro četnictvo. Služební kariéru ukončil roku 1919 jako podplukovník.

I nadále se věnoval kynologii a výcviku cvičených psů pro bezpečnostní služby, ale i pro veřejnost. Podílel se na založení Svazu organizací kynologických, později známé jako Československý svaz kynologický.

Vydal mnoho odborných článků v časopise Bezpečnostní služba, ale i v kynologických a hospodářských, kde se podělil a shrnul své dlouhodobé zkušenosti.

³ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. Svět křidel. Cheb: Svět křidel, 2014. ISBN 978-80-87567-42-5.

Před svou smrtí Theodor Rotter přichází o svůj majetek a také o veškeré dokumenty k obnovení chovatelské základny pražského krysaříka. V roce 1945 zemřel.

2.1.2 Josef Ježek

Narodil se v roce 1884 v Žamberku. Absolvoval obecnou školu a následně gymnázium, které však nedokončil. Roku 1909 odešel do armády a roku 1910 byl po úspěšné zkoušce ustanoven jako velitel četnického oddělení. V roce 1917 se po smrti své manželky přemístil do Vídně, kde působil v četnickém oddělení až do vzniku samostatného československého státu.

V Československu Josef Ježek působil v Jindřichově Hradci jako velitel zdejšího četnického oddělení. Roku 1919 byl vyslán na Slovensko do Bratislavy, kde měl pomoci vybudovat četnictvo. O rok později se zabýval rozvojem četnické pátrací služby, ke které pak inicioval vypracování pokynů pro její výkon. Roku 1925 usiloval o zdokonalení pátrací služby četnictva, zde mu pomáhali důstojníci četnictva Josef Povondra a Oldřich Pinkas. Tento rok začínal vznikat s Ježkovou pomocí Ústav pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelicích u Benešova. Roku 1931 vznikl časopis Bezpečnostní služba, kde se podílel na pojednání o využívání služebních psů a o pátrací službě. V roce 1932 vydal důležitý dokument „Vycvičený pes k účelům policejním a jeho použití v životě občanském a ve službě bezpečnostní“. Roku 1936 byl převelen do Bratislavy, kde se podílel na záchraně chovu tatranského čuvače, který se využíval na pátrací službu u četnictva. Roku 1945 byl ve vazbě a roku 1947 byl odsouzen za zločiny proti státu, ale od potrestání se upustilo. Roku 1954 byl však zatčen a odsouzen na doživotí. Roku 1960 byl na základě amnestie propuštěn a o devět let v Praze zemřel.

2.1.3 Adolf Horák

Narozen 9.3.1890. Byl zakládajícím velitelem Ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích. Horák byl vyučený řezník a od roku 1916 působil v Bělehradu ve vojenské službě až do konce války. S Theodorem Rotterem a Josefem Ježkem a Bedřichem Frommem se roku 1920 podílel na zrodu instituce služebních psů četnictva. Během svého volného času se zabýval kynologií a založil vlastní chovatelskou stanici Walhalla.

Adolf Horák stejně jako ostatní zmínění kynologové se snažili dovést četnickou a policejní kynologii na nejvyšší úroveň. Měl možnost srovnání s německou kynologií a v té době úzce spolupracoval s Rotterem. Vydával články v časopisech Svět zvířat,

Kynologická revue a *Náš pes*, kde se zabýval vzdělávání psovodů, cvičení služebních psů a pachových a obranných činnostech psa. Díky dlouhému působení v kynologickém světě byl Horák považován za velkého odborníka i mezi světovými kynology.

Až do své smrti se Horák věnoval výcviku psů v Pyšelích, kde bydlel a samozřejmě navštěvoval již zmiňovaný ústav, který vybudoval. Roku 1960 Adolf Horák zemřel v Pyšelích.

2.1.4 Oldřich Pinkas

Narozen v Tuchlovicích se šesti sourozenci. Studoval malostranské gymnázium v Praze a následně studoval na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Chtěl se stát profesorem, ale z důvodu války byl povolán na frontu. Po válce se již k profesi nezvrátil. Roku 1919 se stal záložním důstojníkem ve službách československého četnictva. V Bratislavě se po převelení seznámil s rytmistrem Josefem Ježkem. Pinkas se stal spoluautorem příručky „Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů“ a „Sbírky četnických předpisů“. V roce 1922 odcestoval do Německa do Státního ústavu pro chov a výcvik psů, aby načerpal nové zkušenosti. Roku 1933 byl převelen do Ústředního pátracího oddělení na funkci náměstka velitele. Zde působil od roku 1939 do roku 1940. O dva roky později odchází Oldřich Pinkas do důchodu. Pinkas se zapsal mezi průkopníky oboru kynologie.

2.1.5 Josef Povondra

Narozen v Malešicích. V 18ti letech nastupuje do armády a po základním výcviku nastupuje k četnictvu roku 1893. První služby u četnictva sloužil v Kuklenách u Hradce Králové, později v letech 1898-1905 u četnictva v Dobrušce. Následně byl převelen do Prahy na Královské Vinohrady, kde se stal okresním četnickým velitelem s hodností rytmistra. 1907 zakládá první daktyloskopickou sbírku četnictva na českém území, do této sbírky se zasílaly daktyloskopické karty z jednotlivých stanic četnictva až do roku 1911. Roku 1922 se stal velitelem zvláštního četnického oddělení, které bylo později přejmenováno na Ústřední četnické pátrací oddělení. Podporoval služební kynologii a díky svému zařazení měl na starosti také činnost Ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelích. Roku 1933 odesel na svoji žádost do výsluhy. V roce 1940 zemřel v Poděbradech ve věku 69 let.

3 Historie služební kynologie ve světě

První podnět k zavedení psů do bezpečnostní služby podal v roce 1896 kriminalista a profesor Hans Gross v Praze, který se pokládá za průkopníka psů v policejní službě ve světě, avšak o úspěšné zařazení se postaral v Německu policejní komisař a státní zástupce Franz Laufer. Roku 1899 došlo k zařazení psů do služby šéfem kriminální policie města Gent v Belgii, z důvodu zabezpečení bezpečnosti občanů. Laufer byl toho názoru, že pes je v případě napadení úředníka či při zatýkání velice výhodný, protože dokáže udržet od těla úředníka až 4 útočníky. Zároveň úředník nemusí v takovýchto případech použít střelnou zbraň, která může být nebezpečná i pro nezúčastněné osoby. Při použití psa dojde nanejvýš ke kousnutí nebo potrhání šatů, ale nikdy to neohrozí život. Dále si Laufer myslel, že pro zavedení psa do služby je nejlepší doga. Věřil, že doga je vhodná pro svou mohutnost, kdy byl zastáncem tzv. teorie zastrašování.

1.října 1901 byl do služby zaveden první policejní pes, jednalo se o německé město Schwelm. Otázka, která se hodně a důkladně začala projednávat, byla, jaké plemeno je pro policejní službu nejlepší. Vzniklo přesvědčení, že rasa Německý ovčák bude splňovat správné požadavky pro bezpečnostní službu. Od plemene se vyžadovala síla, oddanost, věrnost, rychlé chápání, nedůvěra vůči neznámým osobám a v neposlední řadě hlavně o čich. V Mnichově byl založen největší kynologický klub v Německu s názvem Spolek pro německé ovčácké psy.

28.června 1902 se uskutečnilo založení nového spolku s názvem Spolek pro podporu chovu a upotřebení psů. O založení se zasloužili policejní komisař Laufer, baron von Kleinsorgen z Elberfeldu, obchodník Kimnach a policejní inspektor Meyer z Hagenu. Zkratka názvu byla Spolek policejních psů (PHV). Spolek nese název dodnes.

Ovčácký pes byl pro výkon služby výborný. Byl odolný vůči povětrnostním podmínkám, nenáročný, pozorný, poslušný a věrný svému pánovi. Po upotřebitelnost v policejní službě poskytoval značné výhody.

Následně vznikly dva plemenné spolky, kteří prokázali možnou upotřebitelnost v bezpečnostní službě. Jednalo se o spolek erdelteriérů a spolek dobrmanských pinčů. Vzniklo spoustu uchazečů psích ras, ale ne všechny vyhovovali požadavkům, následně jim bylo naleznuto uplatnění jinde. Výše zmíněné spolky založily roku 1906 Kartel největší kmenové (rodové) knihy speciálního klubu pro lovecké a užitkové psy. Dále vzniklo mnoho nových spolků, mezi nimi např. Rotweiler klub.

1912 až 1914 dochází k založení svazu sedmi spolků, který díky svému rozrůstání v roce 1914 mohl uspořádat konání velkých zkoušek. Vznikly první hlavní zkoušky policejních psů.

V jednom článku s názvem „Kynologie v činnosti policejních psů“ Laufer řekl, že činnost policejních psů se ubírá dvěma směry, směrem policejním a směrem kynologickým. Načež v poslední době se činnost policejních psů vykazuje jako neúspěšný stav, a to nejvíce v kynologickém směru. Kynologie poskytuje službu policii, tudíž pro policii, nikoli naopak. Kynologie je prosazujícím, určujícím článkem pro policii.

Byl takový postoj, že pro kriminální práci musí být využíváno čistokrevné zvíře. Nečistokrevné zvíře bylo využíváno v ojedinělých případech, a to při plnění tzv. řemeslných úkolů. Od nečistokrevného psa se očekává ostražitost, bdělost, věrnost svému pánu a odvaha. Nečistokrevní psi se využívali u policie spíše jako učební pomůcka, na které si policista zkoušel práci se psem. Takový psi novým policistům sloužili hlavně pro získání zkušeností. Bylo to z toho důvodu, že bylo jednodušší a levnější pořídit nečistokrevného psa, který podle dřívějších slov nepotřeboval takovou péči, jako čistokrevný. Služba policejního psa je vždy všestranná. Díky neúnavnému pátrání, revírování, sledování a vyhledávání. To se týká čistokrevných psů, protože podle dřívějších slov takového výcviku nejsou nečistokrevní psi schopni a podaří se to málokdy. Policejní pes se tak začal postupně brát jako nový začátek při pátrání po zločincích, kteří si mysleli, že dokáží policisty přelstít. Díky psům byli odhaleni a usvědčeni, proto u zločinců byl pes velmi nenáviděný a obávaný.

V roce 1907 byl vydán „Služební příkaz pro strážní mužstvo v Mannheimu“, kde bylo napsáno upotřebení policejních psů ve službě.

V roce 1906 se v Rakousku objevují spolky zaměřené na služební psy. Zde se objevuje první dobrman jménem Tasso v.d. Traun, kdy je poprvé viděn na prvním výcvikovém kurzu policejních psů v Rakousku. Ve Švýcarsku se také objevují první policejní psi, hlavně prostřednictvím spolku Švýcarský klub pro německé ovčácké psy. Ve Francii se služební psi objevují roku 1907 prostřednictvím Spolku psů z východu. Objevuje se úspěšné hnutí Belgických služebních psů a v Holandsku se snaží prosadit využití holandských psů. V Rusku je spousta ras služebních psů, ale největší zastoupení činí německý ovčák. Švédsko, Itálie a další balkánské státy se pomalu snažilo zapojovat psy do služby.

Svaz Švýcarského spolku služebních psů pořádalo zkoušku policejních psů. Tyto zkoušky následně prokázaly, že se spolek vydal správnou cestou ve výcviku psů pro policii v kriminální službě. Osoba se psem by měla zkoušky provádět ve vhodném terénu a závěrečná zkouška by měla obsahovat cviky využitelné v praktické službě. Jedná se o tyto 4 body:

1. Práce na stopě na šňůře, kde by každému psovodovi vybrán určený úkol pro kriminální službu
2. Revírování – hledání osob, věcí
3. Zkouška z poslušnosti
4. Hodnocení psovoda

Roku 1913 se objevuje v Nizozemsku v platnost nový zkušební řád, který se má v budoucnu stát předpoklad pro využití psů ve veřejné službě. Pro uplatnění psa je potřeba dosažení osvědčení dané třídy.

15.prosince 1910 byla městem Iserlohn založena Komunální škola pro vůdce policejních psů. Zabývala se výcvikem policejních úředníků i jiných úředníků, kteří se stali psovody pro výkon služby společně s jejich psy. Dále se vyučovala anatomie psa, choroby, léčení/ošetřování, dějiny psů, výchova, výživa a péče.

První využití psa v kriminální službě bylo roku 1904, kdy se pro vypátrání vraha ze spáchané vraždy zasloužil německý ovčák Harras, který pomohl vraždu objasnit a vraha usvědčit. Díky tomuto případu stoupla hodnota využití psů v kriminální službě. Všechny úspěchy s využitím služebních psů přichází díky jedné nevyměnitelné schopnosti psa, a to je čich. Čich psa v nějakých situacích doplní, občas i převezme velení, zrak psovoda. Psovod podle chování svého psa vyhodnocuje jeho chování a jednání. Jak je známo zvířata mají vyvinutější některé smysly více než člověk, takže daný pach ve vzduchu či na zemi zpozorují dříve než člověk. Má to jednu nevýhodu, že zvíře se nebere za svědka. Za svědka je považován psovod, který vedl psa. V kriminalistice se důkaz, který našel služební pes a není materiální, nepovažuje za řádný důkaz. Nedává se mu usvědčující váha, že by to pachatel opravdu spáchal. V policejní praxi se začali využívat hodně stopaři. Pes stopař má za úkol vystopovat zadaný úkol psovodem za pomoci svého čichu. Psi jdou po pachu, který vydává daný objekt. Lehké hledání pro psa je, když se jedná o na větřený pach, což znamená, že pes chytí stopu z větru a jde po stopě za pomoci větru. Při hledání hraje roli zmiňovaný vítr, který může být psovi pomocníkem, ale také škůdcem, který ho bude zdržovat v hledání stopy. Pes ve stopování sloužil jako takové

propojení mezi místem činu a pachatelem. Nesmí se zapomínat, že pes má svou výdrž, takže je dobré jeho schopnosti využívat, když je čerstvý a na danou dobu, kdy práci plní na 100%. Činnost psa potřebuje mezi psem a psovodem porozumění. Díky dobrému porozumění jsou výsledky psa a psovoda úspěšné a pro policejní činnost užitečné. Pes se nevyužívá jen na stopování v terénu, ale také při rekognici, kdy se jedná o poznání pachatele mezi jinými osobami. To samé se dá dělat u předmětů. Dosavadní uznané rasy psů do služby po absolvování výcvikového kurzu: německý ovčák, doberman, erdelteriér, rotweiler. ⁴

3.1 Služební psi v 1.světové válce

Během války se psi využívali pro pátrání po zraněných osobách, donašeče munic/potravin a zpráv. Výcvik byl uspořádán k tomu, aby si psi nevšimli mrtvých vojáků, ale hledali zraněné. Pokud se zraněný hýbal, odvedli ho pomocí postroje s první pomocí do bezpečí, když nebyl schopen pohybu, vrátil se pes pro psovoda.

1914-1918 se psi využívali pro službu hlídkovou, strážní, zpravodajskou, pátrací a sanitní. Nejvíce se používal německý ovčák a erdelteriér, doberman a rotvajler. Psi byli naučeni na nošení nejen lékárníčky na hrudi, ale i na plynové masky z důvodu používání bojového plynu. Psi sloužili na frontě jako doručovatelé zpráv, protože používaný telegraf dokázal nepřítel zničit. Roku 1915 na francouzské frontě je použit první doručovací pes zpráv. Přezdívalo se mu „spojovací pes“. Aby zvládal podmínky v boji, byl výcvik rozdělen na dvě části. 1.část byl specializovaný odborný výcvik a 2.část zvykání si na hluk války. Pes pak musel projít úspěšně zkouškou. Opět byli nejvíce používáni němečtí ovčáci, dobermani, erdelteriéři a kolie. Na obojku měl pes pouzdro, kde nesl zprávu. Pes byl pro doručení zpráv výhodnější než telegraf, protože se dostal do míst, kde telegraf nebyl.

Sanitní psi měli za úkol dopravovat a nacházet raněné. Sanitní psi byli velmi potřební, obzvláště když se přešlo na zákopovou válku. Pro klidnější povahu se používali na sanitní práci hlavně feny, kdy byla potřeba neagresivního štěkání, aby se neprozradili. Na rozlišení nosili látku s červeným křížem.

⁴ KRYZÁNEK, Jiří. *Policejní pes*. I. část. Benešov: nákladem vlastním, 2020. ISBN 978-80-270-8038-0.

Služební psi se objevovali ve všech zemích zasažených válkou. Každá země měla jiná plemena. Francouzi používali briardy, Belgie flanderské bouviery, ale nejčastější přesto byl německý ovčák. Aktivně se účastnilo cca 35000 vycvičených psů různých plemen.

3.2 Služební psi ve 2.světové válce

V 2.světové válce se pro dokonalou bojovou techniku pes využíval i k jiným účelům než v 1.světové válce. 1941 až 1945 se psi využívali jako tažní psi, kdy odváželi psím spřežením těžce raněné. Po odvezení raněného odvážel pes na bojiště munici a potraviny pro vojáky. V zimě se využívaly sáně, pes se využíval hlavně do špatně lokalizovaných míst, kam se nedostal dopravní prostředek.

Byli i psi, kteří byli vybráni do parašutistické jednotky. Byli stejně velcí a těžký jako kolo, které se využívalo u britských agentů. Aby pes vyskočil s parašutisty z letadla, tak je lákali na steaky. Někteří však skočili i bez návnady. Parašutističtí psi trénovali na Den D, kdy v každém ze tří letadla britské armády sedělo dvacet mužů a jeden parapes. Jednalo se o psy Bing, Monty a Ranee.

Další využití pes našel na odminování polí. V SSSR se vyzkoušel výcvik psa na zneškodnění tanku, kdy pes měl na sobě bombu a vběhl pod tank, kde následným dotykem tanku vybuchnul. Pro psa to však bylo smrtelné. Nejvíce byl pes používán pro vyhledání zasypaných osob a nevybuchlých min. Bohužel schopnosti psů byly zneužívány německými vojáky v koncentračních táborech proti bezbranným lidem, hlavně k usmrcení. Stejně jako v 1.světové válce nesmíme zapomenout na sanitní psi, kteří dokázali zachránit spousty životů. Bohužel nejsou záznamy, kde by bylo napsáno, kolik psů bylo nasazených během 2.světové války, ale jistě jich bylo několik desítek tisíc.

4 Historie a využití služebních psů u bezpečnostních složek České republiky

4.1 Policie České republiky

Policie České republiky vznikla 15.července 1991 po reformě československé Veřejné bezpečnosti Sboru národní bezpečnosti, vyhlášením zákona ČNR č.283/1991 Sb., o Policii České republiky. Policie České republiky je podřízena Ministerstvu vnitra.

Struktura Policie České republiky⁵: Policejní prezidium České republiky (vše policejní prezident), útvary s celorepublikovou působností, krajská ředitelství (14 krajů), útvary zřízené v rámci krajského ředitelství.

Odbor služební kynologie má celorepublikovou působnost a spadá od roku 2008 pod Ředitelství služby pořádkové policie. (policie.cz)

Oddělení služební kynologie je ve všech krajských ředitelstvích Policie České republiky. Služební psy využívají i jiné útvary, které mají celorepublikovou kompetenci. Jedná se o Ochrannou službu Policie České republiky a Ředitelství služby cizinecké policie.

Průkopníkem policejní kynologie se stal četnický nadporučík Theodor Rotter. V té době byli psi využíváni u četnictva při hlídkové a obchůzkové službě. K použití psa se požadovalo povolení, které se vydávalo pouze čistokrevným psům německého ovčáka, dobrmana a erdelteriéra. Psovodi museli absolvovat odbornou zkoušku před komisí.

1925 vznikl Ústav pro výcvik a chov služebních psů četnictva, kde docházelo k výcviku psů a psovodů. Od roku 1939 až 1990 se psi využívali hlavně jako hlídkový a strážní psi. Po reorganizaci policie po roce 1990 začala psy využívat i v jiných odvětvích. Využívali se pro službu pořádkovou, železniční, kriminální, pohraniční a cizineckou. Služební psy můžeme rozdělit na dva druhy: všestranné (hlídači a pátrači) a speciální.

Všestranní (hlídači): Hlídkoví psi jsou využíváni v obranných pracích, zejména k preventivní činnosti veřejného pořádku, zákrokům proti narušitelům veřejného pořádku, střežení a eskortování osob, při hromadném narušení atd.

Pátrači: Pátrací psi jsou využíváni k sledování pachových stop, jak čerstvých, tak i několik hodin starých. Jsou zařazeni do výjezdových skupin. Slouží hlavně k vyhledávání

⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky – hlava II, §6, odst.1

a sledování pachové stopy, širší ohledání místa činu pro vyhledání více důkazů k trestné činnosti, pátrání po hledaných osobách/věcech, pátrací akce atd.

Specialisté: Tito psi jsou využíváni ke speciálním pachovým pracím, kteří se zaměřují pouze na jednu problematiku, a ne jako všestranní na více pachových úkolů. Věnují se zejména pachové identifikaci, vyhledávání akcelerantů u požáru, palné zbraně a jejich doplňky, omamné a psychotropní látky, výbušniny/nástražné systémy, mrtvol/ostatků, živých osob, osob v dopravních prostředcích.

Obranný pes: Začátek výcviku ochranného psa začíná hrou na pronásledování a lov kořisti, kdy se pes snaží osvojit si správné reakce. Je potřeba tyto základy učit štěně od malička, protože v dospělejším věku se to musí dohánět. Během socializace se výcvik zaměřuje na vštěpování již zmiňovaných praktik a při následné fázi, kdy se pes zařazuje do smečky, se hraje na vyštěkávání. Tyto schopnosti naučí ochranného psa spolehlivé vazby a potřebné propojení pro ochrannou práci.

Pro správný výcvik je potřeba držet se správného postupu.

1. princip výcviku: bojové techniky a ovladatelnost se u ochranného psa budují přes kořistnický pud. Zároveň je potřeba využívat přirozené agresivity psa. Při spojení kořistnického pudu a agrese dochází k:
 - a) hra s kořistí se stane prací s kořistí
 - b) při práci s kořistí získá potřebnou opravdovost
 - c) díky opravdivosti se pes připravuje na využití ochranného pudu

Cílem je u psa dosáhnout zcitlivění přirozené agrese a neupevňování kořistnického pudu.

2. prostředí pro výcvik: ze začátku se doporučuje cvičit na cvičicích místech dané organizace. Následně je potřeba, aby ochranný pes cvičil v běžném/civilním prostředí. Je potřeba psa naučit pracovat ve všech různých prostředích a za každých podmínek. Během výcviku dochází mezi psem a psovodem ke sblížení, kde si upevňují vztah, který docílí spolehlivosti mezi sebou. Takový vztah potom podpoří samotnou chuť psa v práci, kdy je víc motivovaný, sebejistější, má dobré výsledky atd.
3. klíčové body výcviku: pro výcvik ochranného psa je důležité, aby psovod vedl přesnou práci při výcviku a ovladatelnosti psa. Při výcviku se zaměřují na tyto body:

- a) poslušnost
- b) pracovní morálka
- c) technika kousání
- d) technika útoku⁶

4.2 Hasičský záchranný sbor České republiky

Kynologie u Hasičského záchranného sboru ČR vznikla roku 2003. V roce 2006 byl vydán generálním ředitelem HZS ČR pokyn, který zřídil u HZS ČR kynologii a zároveň byly vytvořeny podmínky pro zaměstnance a příslušníky HZS ČR, kteří se zabývají záchrannou kynologií. V roce 2012 byl vydán jednotný postup pro služební kynologii u HZS ČR generálním ředitelem HZS ČR. Kde jsou uvedeny úkoly, povinnosti, výcvik psů, evidence, příprava psovodů, péče a výživa psa.

Psi jsou majetkem psovodů, kdy se využívají k zásahům na základě smluvního vztahu mezi psovodem a HZS ČR. Psovodi absolvují zdravotnickou a psychologickou přípravu, lezecký výcvik, odbornou přípravu pro členy USAR. Psi se dělí na sutiny a plochy.

Záchranářská kynologie⁷⁸

V záchranářské kynologii se zabývají výcvikem psů za účelem nalezení pohřešovaných osob v sutinách, lavinách, vodě či v přírodě. K práci není zapotřebí pouze pes kvůli čichu, ale i psovod, který dokáže psa korigovat a pozná, pokud pes něco našel či ne. První využití psů při vyhledávání osob v českých zemích bylo již roku 1773, kdy se hledalo pod lavinou, avšak k aktivnímu využívání psů došlo až v 30. letech 20. století. V roce 1940 sepsal Ferdinand Schmutz základy pro záchrannou službu lavinových psů. Roku 1968 vzniká v Příbrami 1. československá brigáda záchranných psů, a to z důvodu ochrany horníků v uranových dolech, pouze na jeden rok. Roku 1972 se organizace rozrůstá, a to v České Krumlově, kde vzniká 2. záchranná brigáda. Postupem času se rozšířila po celých

⁶ MÜLLER, Manfred. *Výcvik ochranného psa: chov, výcvik, zkoušky a hodnocení*. Vyd. v češtině 1. Praha: Nakladatelství Brázda, 2009. ISBN 978-80-209-0368-6.

⁷ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. ISBN 978-80-7428-354-3.

⁸ *Speciální výcviky psů*. Praha: Naše vojsko, 2021. ISBN 978-80-206-1930-3.

Čechách až na Moravu. Po sametové revoluci roku 1989 vznikl Svaz záchranných brigád kynologů ČR a zároveň vznikají regionální záchranné brigády.

Nejznámější celou světovou organizací záchranné kynologie je IRO (International Search and Rescue Dog Organisation). Další organizací je USAR (Urban Search Rescue).

Záchranný pes: Každý záchranný pes musí umět nalézt osobu v terénu, za pomoci svého psovoda, který ho vysílá do potřebného prostoru na prohledání. Když nalezne pohřešovanou osobu, musí svého psovoda upozornit. Vlastnosti záchranného psa by měly být hledání, vytrvalost, ochota spolupráce s lidmi, bezproblémový pohyb v terénu a značení. Dále to je ovladatelnost, komunikace s psovodem, poslušnost, ignorování zvířat v terénu, přesuny v dopravních prostředcích, pracovat za jakékoli situace.

Práce záchranných psů se dělí do několika kritérií:

1. způsob práce psa
 - a) psy na stopě: hledání pachu na zemi
 - b) psy zdroj pachu dohledávají z pachových částic ve vzduchu
2. co pes hledá
 - a) živé osoby
 - b) živé osoby dle individuálního pachu
 - c) lidský kadaver
 - d) živé osoby a doplňkově napachované předměty
 - e) živé osoby, lidský kadaver, lidmi napachované předměty
3. prostředí, kde probíhá zásah
 - a) plochy
 - b) sutiny

Plochy: Na plošné pátrání se využije více jak 20 kynologických týmů, kteří pracují společně, protože je potřeba prohledat velké území. V České republice se kynologové zabývají hlavně plošným pátráním. Při pátrání psi prohledávají přírodní prostředí (les, pole, křoviny...). Prohledávaný systém se rozdělí na jednotlivé sektory, kde jsou dané skupiny psovodů se psy. Psovod se orientuje podle mapy s vyhrazeným sektorem, musí se orientovat podle větru, aby vysílal psa do dobrých směrů a nebyl vítr pro psa překážkou.

Pes na plochy by měl být schopen najít hledané osoby nebo jejich pozůstatky. Občas se stane, že hledaná osoba je delší dobu v řádu hodin či dnů ztracena. V tu chvíli okolo osoby vzniká pachový mrak, který u psa způsob pomalejší hledání pachu nebo dokonce ztrátu. Psovod by proto měl umět vyhodnocovat směr větru a psa podle toho navádět na stopu. Zároveň se snaží s hledanou osobou navázat kontakt voláním. Pokud se najde předmět, který patřil hledané osobě, pomůže to k jejímu hledání. K plošnému pátrání dochází celý rok, takže by pes měl být vycvičen v horských oblastech ve sněhu. To samé se týká hledání pachu ve vodě či okolí vody.

Psovod i pes by pro hledání měl disponovat dobrou kondicí fyzickou i psychickou. Psovod i pes musí projít potřebnými zkouškami pro výkon služby u záchranné skupiny. Zkoušky se vždy zaměřují na danou kategorii, kde pes bude zařazen.

Sutiny: Pátrání v sutinách znamená hledání zavalených osob v místech, kde dojde k sesuvu a zavalení osob. Jedná se o zřícení domů, stavebních objektů, přírodní katastrofy (povodně, sesuv půdy, zemětřesení). V zásahu psovod se psem prohledávají zřícené objekty. Cílem psovoda a psa je najít všechny pohřešované osoby nebo jejich pozůstatky. V zemích, kde dochází často k velkému rozsahu katastrof, jsou kynologické týmy v sutinách specializováni na živé osoby a mrtvé osoby, kdy hledají opravdu jen jeden z těchto typů. V sutinách nejprve hledají kynologové zaměření na živé osoby a teprve potom jsou kynologové na mrtvé osoby.

Sutinový pes se většinou k zavaleným osobám nedostane, ale značí pouze pach v sutinách, kde uniká. Z důvodu možnosti chyb, jak psa i psovoda, se dělá tzv. překrývání. To znamená, že se potvrzuje dalšími jinými dvěma psy potvrzení nálezu, než začnou vyprošťovat. Pes musí zvládat pohyb na složitých, nestabilních a nebezpečných místech. Pes zároveň musí umět ignorovat předměty, které jsou navoněny lidským pachem, potraviny (syrové, vařené) a zvířata (živá, mrtvá). Pátrání se dělá i v noci, kdy je prostor speciálně nasvícen zasahujícími složkami. Na to se zaměřuje výcvik, kdy se hledí na zvykání psa na práci ve tmě pod osvětlením a hluku.

Psovod se řídí pokyny hasičů a sleduje stav sutiny, aby nevyslal psa do nebezpečí. Musí se zaměřovat na případné volání, zvuky vydávané ze sutin. Občas k nálezu osob dojde díky zaslechnutí volání. Psovod musí být vybaven ochrannými pomůckami na daný terén.

Po zásahu psovod psa vždy musí omýt čistou vodou a zajistit čistotu celého psa od pachu či jiných látek ze sutin. To samé dělá psovod sám u sebe. Nezapomenout vyčistit kontaminované oblečení, deka pro psa v autě atd.

4.3 Celní správa České republiky

Úkolem Celní správy je dohlížet na výběr cla a daní, kontrola zahraničního obchodu, rozhoduje o dovozu a vývozu zboží mimo Evropskou Unii, vývoz a dovoz citovaných zvířat a další. (celnisprava.cz)

Je spravována zákonem č.17/2012 o Celní správě České republiky. Je jedním z bezpečnostních sborů, které je podřízeno Ministerstvu financí České republiky.

Struktura⁹: tvořena Generálním ředitelstvím cel a celními úřady (od 1.července 2025 je Celní správa rozdělena na 6 celních úřadů)

Kategorie služebních psů

1. Drogy: používají se především pro kontrolu a letišť a působištích, kde slouží ke kontrole zavazadel, zboží i civilních osob. Dále jsou využity při kontrole různých objektů, skladů, dopravních prostředcích.
2. Obranní psi: zajištění bezpečnosti příslušníků celní správy. Používají se při kontrole na tržnicích, exekucích, nelegální zaměstnanost, střežení celních skladů.
3. Cigarety a tabák: využívají se při kontrolách u přepravních kontejnerů, dopravních prostředků, domovních prohlídek. Využity i v součinnosti s Policií České republiky.
4. CITES: vyhledávání zvířecích prvků. Nejčastěji nasazovány na letištích s mezinárodním provozem
5. Zbraně a střeliva: využívá se víceúčelový výcvik. Používají se k nálezu drog, krátkých i dlouhých zbraní a střeliva.
6. Líh a alkohol: využívá se na odhalení množství lihových výrobků. Ke kontrole tržnic, kamenných obchodů a skladů.
7. Bankovky: využíváno primárně na letišti Václava Havla v Praze.

⁹ Celní správa

Pes může být vycvičen na více kategorií, ale ze začátku se cvičí výhradně na jednu kategorii. Nejčastěji jsou kategorie ve spojení tabák-alkohol, bankovky-tabák, bankovky-CITES.

4.4 Vězeňská služba České republiky

Vězeňská služba ČR je využívána od 1. poloviny 80. let. v roce 1976 až 1977 se v Ústavech výchovy používali strážní psi, kteří byli automaticky vypouštěni z boxů. Jejich úkolem byla ochrana zaměstnanců, doprovody při eskortách, zajištění bezpečnosti a při pátrání po uprchlých věznicích. Kromě strážních psů se používalo koridorových psů, kteří byli na volno vypuštěni v koridorech. Ti byli rozděleni do dvou pásem: ostrahové a zakázané. Koridoroví psi se měnili po 12ti hodinových směnách vždy za čerstvého, odpočinutého psa. Výcvik služebních psů se zaměřoval hlavně na zadržení prchajících osob v daném úseku. K cvičení byli používáni převážně agresivnější psi, aby nedocházelo k rychlému útlumu a pes byl schopen udržet zákus do příchodu bachaře.

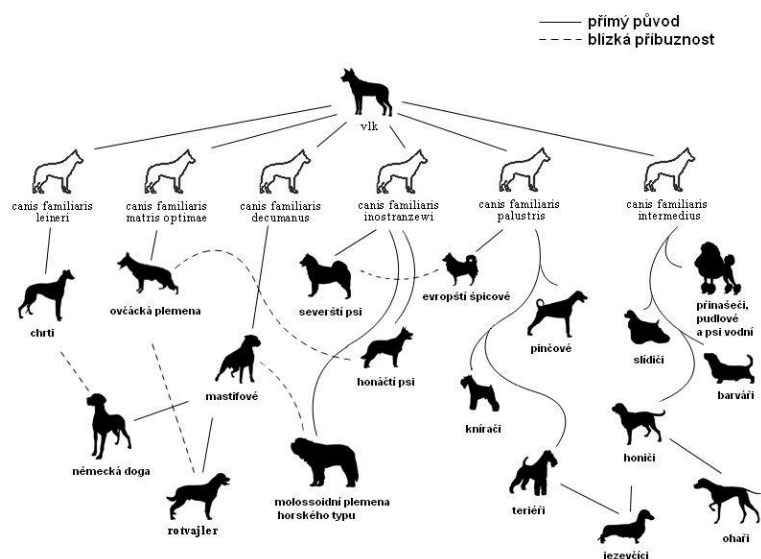
5 Původ psů a vzhled služebních psů¹⁰

Pes se nám objevuje již v předhistorické době a od této doby datujeme jeho vznik. Výskyt psů je podložen nálezy vykopávek a analýzou psových šelem. Nejvíce podobné zvíře psovi je vlk a šakal, kteří se pokládají za předky dnešních psů. Naopak zvířata, která se psovi jen podobají, ale nemají s ním žádnou spojitost, jsou lišky, hyeny, brazilští psi, a to z důvodu nemožného křížení mezi nimi. Díky archeologickému bádání můžeme doložit výskyt 3 druhů psů v době kamenné:

1. Pes rašelinní: pozůstatky těchto psů byly nalezeny na Sibiři a v západní Evropě. Šakal byl jeho prapředkem a za potomky se považují lovecká lajka, chow-chow, špic, pinčové a teriéři.
2. Pes Inostrancevův: pojmenován dle nálezce. Prapředky tohoto psa se považují některé druhy evropských a asijských vlků. Pes Inostrancevův propůjčil základ pro vznik silných psů, mezi které se dnes řadí a zároveň se považují za jeho potomky: tibetští psi, středoasijské a mongolské ovčáky, bernardýni, mastifové, novofundlandští psi, dogy a jiná velká plemena. Nejčastěji se používali k ochraně stád, k lovu velké zvěře a později ve válkách.
3. Pes Putatinův: není přesně popsán z důvodu málo dochovaných pozůstatků. Prapředkem je považován evropský vlk. Pes Putatinův má kratší a děšší obličejovou část lebky, jinak je podobný psu Inostrancevovu. Předpokládanými potomky jsou pes dingo, orientální páriové a některé lajky.

¹⁰ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Knižnice Svazarmu. Praha: Naše vojsko, 1984.

Obrázek 1: Schema psy vyvoj¹¹

Vývojem lidstva se postupně vyvíjí i psi, takže v době bronzové můžeme najít psy s názvem „bronzový pes a popelnicový pes“. Bronzový pes byly psi, kteří již pomáhali člověku při hlídání stáda. Prapředkem je indický vlk, díky shodné anatomické lebce. Potomci bronzového psa jsou ovčáčtí psi evropského původu. Popelnicový pes vznikl nejspíš křížením rašelinného a bronzového psa. Jeho potomky můžeme najít mezi druhy loveckých psů.

Vzhled minulého a dnešního psa se liší z důvodu zdomácnění a křížení ras. Za tu dobu se u psa změnil typ nervové činnosti a v důsledku novým životním podmínkám zaniká nepotřebných instinktů. Způsobenou domestikací následně vznikaly nové instinkty, které stejně jako zánik starých trval stovky generací.

5.1 Třídy psů

Mezinárodní kynologickou organizací je FCI (Fédération Cynologique Internationale) je celosvětovou kynologickou organizací, která čítá 97 členských států a vznikla 22.května 1911 v Belgii. Vznikla s cílem podporovat a chránit kynologii čistokrevných psů. Zakládajícími státy jsou Německo, Rakousko, Belgie, Francie a Nizozemsko. Z důvodu 1.světové války byl zánik organizace, která se v roce 1921 znovu obnovila. Toto roku byly přijaty nové stanovy a v roce 1968 získala FCI právní subjektivitu.

¹¹ Online. In: . 2011. Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Schema-psy-vyvoj_%C4%8Desky.jpg. [cit. 2025-02-16].

FCI dělí psy na 10 skupin:

1.skupina: Ovčáčtí a honáčtí psy

2.skupina: Pinčové a knírači

3.skupina: Teriéři

4.skupina: Jezevčáci

5.skupina: Špicové a primitivní typy

6.skupina: Pachoví honiči a příbuzná plemena

7.skupina: Ohaři

8.skupina: Retrívři/Splachovací psi/Vodní psi

9.skupina: Společní psi a psi

10.skupina: Chrti ¹²

5.2 Konstituční typ psů

Jedná se o typizování psů podle tělesných proporcí, funkčnosti jednotlivých orgánů, chodu organismu, chování, odolnosti vůči nemocem, upotřebitelnosti zvířete. Takové zvíře se vytváří po řadu generací, kdy se každý jedinec přizpůsobuje vnějšímu prostředí, životním podmínkám a využití zvířete. V praxi se tak nejčastěji konstituční typ určuje podle vzhledu a chování. V chovu psů se během let ukazuje, že je těsná spojitost mezi tělesnou stavbou těla a nervovou činností. Z toho vychází, že základem produktivity psa je pevná konstituce. Prosazuje se to nejen v řadě normálních chovů, ale i v chovu služebních psů, kdy se vyžadují dané prvky: dráždivost, pohyblivost, temperament, pravidelné tvary a harmonická stavba těla, otužilost. Každý konstituční typ se dědí, a to i s následky vlivu zevního prostředí působícího na organismus psa. Samozřejmostí je, že konstituční typ podléhá stáří a změnám, jako všechno ostatní okolo nás. Změny budou větší a silnější podle síly vlivu okolního prostředí v průběhu života psa. Nejčastější změny můžeme vidět u dlouhodobého šlechtění psů, kdy dochází k tzv. přešlechtění rasy, to má

¹² *Mezinárodní kynologická federace*. Online. <https://www.fci.be/en/>. 18.11.2024. Dostupné z: <https://www.fci.be/en/>. [cit. 2025-02-16].

za následky náchylnost k onemocněním, špatná stavba těla, nefunkčnost orgánů atd. Stavba psa se zároveň mění vývojem vylepšených okolností, které mají na starosti lepšímu životu psů. Jedná se o lepší krmení, odchov, podnebí jinačí, využití samotného plemene. Někdy se může stát, že se mezi daným plemenem objeví více konstitučních typů, ale přesto zachovávají určité prvky a proporce daného plemene. Na základě toho byla vypracována klasifikace konstitučních typů zvířat podle rozdílu ve vývinu a funkčnosti jednotlivých částí organismu. Stanovilo se 5 základních konstitučních typů, podle kterých rozdělujeme všechna hospodářská a služební zvířata.

1. Lymfatický typ

Charakteristika: krátká hlava s vysedlými lícními kostmi, vypouklé čelo s hrubou rýhou. Tupá, krátká obličejová část se silně vyvinutými převislými pysky. Vyskytuje se předkus, oči přímo postaveny, krk krátký se silným lalokem, hrud' široká a břicho spuštěné. Klouby končetin málo zaúhleny. Loudavé pohyby, silně vyvinuté podkožní vazivo, kůže je volná, řasnatá a neelastická. Jedinec má sklon k tloušťce. Srst bývá s hustou podsadou a hrubá. Pozdější a pomalá formulace jedince. Pomalý vývoj reflexů, naopak rychlé útlumové návyky. Představiteli tohoto typu jsou novofundlandský pes a bernardýni.

2. Hrubý typ

Charakteristika: dobře vyvinutá masivní kostra a svalovina. Dospívání ve věku 3-4 let. Hlava široká, výrazná, protáhlého tvaru. Mírně převislé a suché pysky. Krk krátký, silný, často nízko posazen. Hrud' široká a hluboká, břicho mírně vtažené. Končetiny spíše kratší, málo zaúhleny. Srst je hrubá s hustou podsadou. Představiteli typu jsou kavkazští a středoasijské psi.

3. Pevný typ

Charakteristika: dobře vyvinutá kostra se suchou a silnou svalovinou. Hlava přiměřeně široká, protáhlého tvaru. Suché a přilehlé pysky. Končetiny delší a zaúhlené. Srst krátká spíše s podsadou. Představitelem je německý ovčák.

4. Jemný typ

Charakteristika: slabší kostra, vyvinutá jemná a dlouhá svalovina. Kůže jemná, přiléhající. Hlava protáhlá, jemnějších forem. Suché, přilehlé pysky. Vysokonohý, lehký, čtvercového formátu a zaúhlený. Představitelé jsou dobrmani, chrti, teriéři.

5. Slabý typ

Charakteristika: zvýšená dráždivost se sklonem k nervozitě. Slabá kostra s jemnou svalovinou. Výskyt trpasličího vzrůstu a odchylky spojené s degenerací.

Hlava má kulovitou lebeční část s úzkou, krátkou obličejovou částí. Oči velké, vypouklé. Kůže velmi tenká, napjatá. Srst různá, psi tohoto typu jsou choulostiví. Řadí se sem všechna plemena trpasličího vzrůstu.

Dané typy se zpravidla nevyskytují v čisté podobě, naopak jsou různě namíchána v podobě dvou typů. Charakteristika takových typů se udává převládající typ na prvním místě např. lymfaticko-hrubý, hrubě-lymfatický. Odchylka od normálnosti konstitučního typu se nazývá přešlechtělostí. Za přešlechtělost se považuje i přílišná jemnost či lymfaticnost. Ve velikém stupni přešlechtělosti hraničí s degenerací.

5.3 Plemena psů

Slovem plemeno se označuje skupina psů společného původu, vzhledu, stavby těla, druhu a předávaných vlastností. Počet psů v plemeni musí být dostatečný pro zabezpečení dalšího rozvoje plemene, aby nedocházelo k příbuzné plení a křížení s jinou rasou. Člověk si vytváří plemena podle svých potřeb. V současné době existuje více jak 400 různých druhů plemen.

Rozděluje psy nejen podle tvaru těla, ale i podle původu a využití. Skupiny plemen dle původu: dogovití, ovčáctí, teriéři, pinčové, ohaři, chrti, honící, barvíři. Skupiny plemen dle využití: služební, lovecká, pracovní a ostatní plemena.

5.4 Charakteristika služebních psů¹³

5.4.1 Německý ovčák

Nejčastějším plemenem již od začátku kynologie je německý ovčák. V roce 1899 byl v Německu vyšlechtěn, z toho můžeme odvodit jméno plemene. Toto plemeno se v policejní praxi využívá již do roku 1903. Během 1. světové války byli němečtí ovčáci využíváni armádou, kdy je používali na hlídkování a varování před nepřítelem a také jako průzkumníci. Jejich role průzkumníka spočívala v hledání min či skrytých nepřátel.

Charakteristika plemene: pevný konstituční typ, odvážný, nedůvěřivý a všestranně využitelný, vyrovnaný, pohyblivý. Plemeno se řadí do střední velikosti, obdélníkovitého formátu. Výška v kohoutku u fen je od 55 až 60 cm, u psů od 60 až 65 cm a váha psů 40 až 50 kg, u fen 30 až 40 kg. Povaha psa se přesně hodí na práci s člověkem, pes je ostražitý, věrný, odvážný, ochotný spolupracovat, neúnavný temperament.

¹³ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Knižnice Svazarmu. Praha: Naše vojsko, 1984.

Německé ovčáky rozlišujeme podle srsti do 3 druhů: krátkosrstý, ostnosrstý a dlouhosrstý, s tím že nejrozšířenějším druhem je krátkosrstý. Barva srsti u německého ovčáka může být černá, železitě šedá, rezavě hnědá. Setkáme se buď s jednobarevným psem, nebo s kombinací těchto barev.

5.4.2 Rotvajler

Toto plemeno se již objevilo ve starém Římě, kdy ho Římané využívali k hnaní dobytka. Ve středověku v Rottweilu byli tihle psi kříženi s místními ovčáckými psy a následně vznikl rottweilerský řeznický pes. Řezníci ho používali jako hlídače a honáckého psa. Za služební plemeno byl uznán až v roce 1910. Vyžadoval se krátký ocas, to znamená, že se štěňatům sekali ocásky.

Výška v kohoutku u psa je 60 až 65 cm a u fen 55 až 60. shodné s předchozím plemenem Německý ovčák. Rotvajler je svalnatý, obdélníkovitého formátu se silnou velkou hlavou a malýma trojúhelníkovými ušima. Barva srsti je na rozdíl od Německého ovčáka jedna, a to černá s hnědým pálením na tvářích, čenichu, prsou, nohou a nad očima.

Rotvajler je určen spíš pro strážní službu svou mohutností a ostražitostí a do rukou zkušeného psovoda.

5.4.3 Boxer

Předci boxera byli využíváni k lovu a honění dobytka a jednalo se o psy typu mastifa, kteří se ve středověku využívali k zápasům s býky a pro lov divočáků a jelenů. Koncem 19.století však byli kříženi s buldoky, kdy došlo ke vzniku nového plemene. Dříve, stejně jako u rotvajlera, bylo standardem kupírování ocasu a uší, pro větší zdůraznění respektu psa.

V kohoutku je 57 až 63 cm u psa a u fen 53 až 59 cm. Pes je čtvercovitého formátu a barva srsti je jednobarevná až žíhaná. Setkáváme se s nejrůznějšími barevnými typy boxerů, kdy se mezi barevné znaky řadí bílá barva, která může pokrýt polovinu těla.

Boxer svým vzhledem budí v člověku dojem silného, pohyblivého a temperamentního psa. Po 1.světové válce mu vynikající výsledky ve výkonu otevřely cestu pro uznání mezi služební plemena. Stalo se tomu v roce 1925.

5.4.4 Dobrman

Stejně jako Německý ovčák, tak dobrman pochází z Německa, kde byl vyšlechtěn německým kynologem Friedrichem Louisem Dobrmannem v 70. letech 19. století. Vznik tohoto plemene pochází křížením hladkosrstých pinčů střední velikosti s potomky rotvajlera a francouzského ovčáckého psa. Plemeno bylo uznáno německými kynology roku 1900. Během první světové války byl na frontě využíván jako hlídač a strážce. Opět se u standardu vyžadovalo kupírování uší a ocasu.

Pes je vysoký 62 až 70 cm a feny 58 až 65 cm. Dobrman je čtvercovitého formátu a barva srsti může být černá, namodralá, hnědá se skořicovým pálením na břichu a nohou. Pokud se vyskytuje bílý barva, považuje se za vadnou.

Dobrmani na pohled svým vzhledem budí respekt temperamentního, rychlého, silného a rázného psa. Stejně jako u rotvajlera je určen spíše do rukou již zkušeného psovoda.

5.4.5 Belgický ovčák – Malinois

Řadí se mezi ovčácké psy a je jedním ze 4 druhů belgických ovčáků: Malinois, Terveureun, Goenendael a Laekonois). Jak název napovídá, tak plemeno pochází z Belgie. Plemeno je střední velikosti a váha psů je v rozmezí 20 až 30kg, u fen 20 a 25kg. Před rokem 1891 byl používán sedláky jako pracovní pes. Výška kolem 50 cm v kohoutku. Charakteristické vlastnosti: rychlý, pohyblivý, temperamentní, ostražitý, inteligentní, výborný hlídač. Dnes častým využívaným plemenem v Armádě ČR a ostatních Armádách po celé zemi, je však potřeba sebevědomého a zkušeného psovoda.

5.4.6 Zlatý retrívř

Přesný původ zlatého retrívra není přesně znám. Jediné, co je zjištěno, že o zásluhu známosti tohoto plemene se zasloužil lord Tweedmouth padesátých letech 19. století. Pravděpodobně se k tomuto plemeni dostal přes křížení psa tzv. ruský slídič s flat coated retrívrem, bladhaoundem a vodním Španělem. V roce 1913 plemeno uznal anglický Kennel Club.

Temperament plemene: spolehlivý, mírný, přátelský, věrný. Výška psa v kohoutku je od 56 až 61 cm a u fen 51 až 56 cm.¹⁴

¹⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Knihnice Svazarmu. Praha: Naše vojsko, 1984.

6 Výcvik služebních psů

Základem výchovy u psa je výcvik. Výcvik se může rozdělovat na poslušnost a specializace. Do poslušnosti se řadí základní povely, jako je sedni, lehni, chůze u nohy, zůstaň, čekej, odložení psa atd. Do specializovaných se řadí obrany, pachové práce. Cílem výcviku je naučit psa potřebné cviky, které jsou potřeba pro spolupráci s psovodem.

Před každým výcvikem je potřeba si uvědomit, jak budu u psa k danému cviku přistupovat. Každý pes má svou osobnost, ke které se musí jinak přistupovat. Když přijdeme na způsob výcviku, který u psa funguje a psovi je příjemný, máme z části vyhráno. Druhá část výcviku záleží na psovodovi a na jeho vlastnostech a chuti do výcviku. Pokud psovod není důsledný či si nedá práci s hledáním metod výcviku, který sedí psovi, nemůže čekat úspěchy.

Psovod by do každého tréninku měl jít s láskou, trpělivostí, rozhodností a zájem o práci se psem. Pes by do tréninku měl jít s chutí, a aby ho to bavilo a ne, že to pro něho bude za trest.

6.1 Výcvik ve složitých podmínkách

Pro práci se služebním psem je důležité, aby byl schopen pracovat v jakémkoliv prostředí a za každé situace. Proto se výcvik nekoná vždy na stejném místě, ale mění se, a to samé počasí a den s nocí. Kdyby se místa neměnila, pes by vždy byl vyjukán z nových prostředí a nemusel by spolupracovat.

Základem výcviku je postupné ztěžování, zároveň se cvičí od nejjednodušších prvků po nejsložitější. To samé děláme i s podmínkami. Když dojde k problému plnění těžšího úkolu, vrátí se psovod k cviku lehčímu a za nějakou dobu se zkusí z těžšímu cviku vrátit.

6.2 Organizace výcviku

Výcvik by se měl skládat od nejjednodušších cviků po nejobtížnější cviky. Cílem výcviku je stanovit si postup jednotlivých cviků ten den. Je dobré cvičit ve dni jeden cvik nový a proložit to cvikem již naučeným pro zlepšování. K tomu si zvolíme prostředí na cvik, jak ho chci cvičit, kdy a s jakými pomůckami.

Před zahájením výcviku by si měl psovod vyzkoušet a seznámit se se způsobem provedení cviku. Až potom cvik začne zkoušet se psem. Pro výcvik potřebuje psovod vybavení a

potřebný materiál jako je obojek, krátké/dlouhé vodítko, pamlsky či hračku na odměňování, překážky na potřebné cviky atd.

6.3 Motivace vnější a vnitřní¹⁵

K práci psovoda se psem není důležité jenom použití výcvikových metod, ale hlavně vnitřní motivace psa, díky které pes je ochoten spolupracovat. Samozřejmě pro celou práci se psem je zapotřebí využití i vnější motivace, jako jsou odměny a pamlsky. Ze začátku pes o jinou odměnu nestojí. Musíme si dávat pozor na to, aby vnější motivace “nezabíjela” motivaci vnitřní. To znamená, že když si pes přijde třeba pro pomazlení, tak ho nebudu za to odměňovat, protože pak docílím toho, že se pes člověka třeba jen dotkne a hned bude vyžadovat pamlsky. Tím u psa ničím vnitřní pocit, který u toho mazlení cítí.

6.4 Metody výcviku¹⁶

Ke známým a využívaným výcvikovým metodám patří: chuťově dráždivá, mechanická, kontrastní, napodobovací a využití pozitivního posilování. Dále parfosní, operativní, latentní, vtiskávání, pozitivní s korekcí a přivykání (habitace).

Chuťově dráždivá: používá se povel a pamlsky. Po splnění daných podmínek dochází k podmíněnému reflexu, který upevňuje vztah psa s psovodem. Zvyšuje ochotu psa pro vykonání cviku.

Mechanická: použití fyzických úkonů: nepodmíněný reflex, využití dané síly k výcviku.

Kontrastní: nejčastěji používaná. Představuje osu výcviku psa. Jedná se o kombinaci metody chuťově dráždivé a mechanické s využitím jejich výhod.

Napodobovací: použití napodobení chování ve skupině. Cílem je, aby pes napodobil chování, které vidí u jiného jedince. Nejčastěji k výcviku štěňat.

Pozitivní posilování: použití nekonfrontační metody, působící na mozek psa – odměňují pozitivní chování psa. Posilujeme žádoucí chování psa.

6.5 Výcvikové etapy

Etapy výcviku se dělí na výcvik základní, všestranný a speciální výcvik.

¹⁵ ŠUSTA, František. *Neznám druhé takové zvíře, jako je pes, aneb, Vyznání trenéra zvířat nejlepšímu příteli člověka*. Praha: Plot, 2017. ISBN 978-80-7428-312-3.

¹⁶ HARTL, Karel. *Výchova a výcvik psa: Služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko, 2022, ISBN 978-80-206-1396-7.

Základní výcvik: zaměřen na prvotní krůčky štěněte do 1 roka. První základní cviky provádíme okolo 2 měsíce. Jde o přisvojení si jména a socializaci, poznávání hluku, okolního světa, nasazování obojku a vodítka. Nejčastěji se vše učí formou hry.

Všestranný výcvik: probíhá mezi 12. a 15. měsícem. Řadíme ho do kategorie, kde se již konají první zkoušky. Až po úspěšném absolvování zkoušky se stává psem všestranným.

Speciální výcvik: navazuje na všestranný výcvik. Kategorizuje se na dle dané specializace. U Policie České republiky: hlídkovou, pátrací, strážní a specializační. U Celní správy České republiky to jsou drogy, tabák, líh a alkohol, CITES.

6.5.1 První až čtvrtý měsíc

V tomto období se snažíme se štěňátkem hlavně skamarádit a zjišťovat, jak na jednotlivé věci bude štěňátko reagovat. Proto je nejlepší začít učení hrou spojenou s pamlsky. Již od začátku učíme štěně, že za správné chování bude odměněn, a to je přesně ta věc, kterou následně budeme zlepšovat a zdokonalovat. Jako první úkol pro pejska je zvyknout si na své jméno, kdy psovod jméno vyslovuje s příjemnou intonací. Postupně se k tomu přidají první povely, které jsou jedním ze zásadních povelů. Jedná se o povely „Ke mně“, „Sedni“, „Lehni“, „Aport“ a „Drž“.

6.5.2 Pátý až sedmý měsíc

V tomto období si štěně zvyká na frekvence. Vychází se na procházky nejen přes den, ale i v noci. Zdokonaluje se aport, přivolání, odkládání psa na místě. To je velmi důležité pro psovoda, který při nasazení potřebuje, aby jeho pes byl v danou chvíli v klidu a na místě se ani nehnul.

6.5.3 Osmý až desátý měsíc

V tomto období si pes utvrzuje úkony z pátého až sedmého měsíce. Následně se přechází již k složitějším výcvikovým prvkům, které jsou potřebné pro dané využití psa. Vše by mělo opět brát ohled na psa, aby ho to bavilo a trénink byl efektivní.

6.5.4 Jedenáctý až šestnáctý měsíc

V tomto období stále zdokonalujeme již naučené povely a činnosti. Do cviku poslušnosti se nám přidala ovladatelnost psa na vodítku, zdokonalování povelu odkládání na místě, ke mně, sedni a štěkání na povel.

6.6 Nejčastější chyby při výcviku¹⁷

Vlastnosti a schopnosti psovoda jsou pro úspěšnost pro trénink zásadní, protože se může dopustit chyb, které mohou celé úsilí plně znehodnotit.

Vše se odvíjí od individuality psa. Pokud psovod nebere ohled na schopnosti a možnosti svého psa, může to mít negativní následky. Pes se zasekne a nebude chtít dále plnit úkoly, které se po něm vyžadují, začne zlobit při tréninku. Dále by si měl psovod dávat pozor, jak se psem zachází, to může vést k nabourání vztahu mezi psem a psovodem. Psovod by měl kdy a jak užívá zákazů a příkazů. Pokud je užívá nesprávně snižuje tím aktivitu psa a ten se výcviku může začít bát.

6.7 Nežádoucí spojitost

Vzniká při chybné metodě či špatné technice výcviku. Je to spojené třeba se cvičení na stejném místě, ve stejný čas. Je potřeba místa i časovou linii měnit, aby byl pes schopen naučený povel kdekoliv, kde je zrovna potřeba a v každé hodině.

6.8 Charakteristika jednotlivých cviků

Sedni: cílem psovoda je naučit psa usednout na místě. Jsou dva způsoby, jak cvik naučit:

1. tlačím psovi na zadek, kdy docílím sednutí a postupně přidávám povel „Sedni“.
2. posunkem ruky docílím záklonu psa, který si následně sedne. Opět přidávám povel „Sedni“.

Lehni: cílem psovoda je naučit psa lehnout na povel. Dáme si psa do cviku „sedni“ a následně rukou psa pomalu navádíme k sesunutí se k zemi, kdy dojde k lehnutí psa. Přidáváme povel „Lehni“.

Odložení psa: cílem psovoda je naučit psa zůstat samostatně na daném místě. K tomuto cviku potřebujeme, aby pes uměl povel „Lehni“ a „Sedni“. Psa si dáme do jednoho z těchto cviků a chceme po něm, aby se nepohnul z místa. Toho docílíme pomalým odstupem od psa s povel „Zůstaň“. Postupně vzdálenost od psa prodlužujeme a přidáváme obtížnost, kdy vezmu oblíbené hračky nebo předměty, které by mohli psa rozrušit, a házíme kolem psa dané předměty. Cílem je, aby pes zůstal na místě a nerozběhl se pro daný předmět.

¹⁷ KOMOLÝ Alois. Výcvik služebního psa. Praha: Naše vojsko, 1963, ISBN 28-007-63.

Vstaň: cílem psovoda je naučit psa se na povel postavit z jiné pozice. Docílíme toho posunkem ruky nahoru a povel „Vstaň“. Opět je potřeba umět povel „Sedni“ a „Lehni“.

Pro psa, který bude pracovat jako služební pes, je potřeba, aby uměl aportování, povel pust' a vysílání do prostoru. Nejdůležitějším cvikem každého psa je povel „Ke mně“, kdy pes na přivolání přijde zpět k psovodovi.

6.9 Práce psovoda se psem

Mezi psovodem a psem by mělo být pouto důvěry, ochota spolupráce a vzájemná láska. Cílem úspěchu psa je dokonalá harmonie s psovodem, která následně vede k úspěšným výsledkům.

Při službě by měl psovod a pes pracovat jako jedna osob, kdy se ukáže vzájemné propojení. Pokud mezi psovodem a psem chybí jakýkoliv propojení, vede to k neúspěchům a problémům, které se špatně opravují. Proto by se mělo dbát na vztah mezi sebou, ten se počítá jako jedna část pro úspěch.

7 Péče o služebního psa

Do základní péče, při pořízení psa, řadíme:

- Pelíšek
- Miska na vodu, miska na žrádlo
- Obojek, vodítko
- Náhubek
- Krmení (suché, mokré, BARF)
- Hračky
- Pamlsky
- Pytlíky na exkrementy

Následně můžeme dokoupit potřebná další vybavení, pokud bude potřeba. Každý pes by měl mít dostatečné venčení, což se odhaduje na cca 40 minut a více. Samozřejmě, že se štěnětem na začátku stačí třeba jen 15 minut na vyčůrání, vykonání potřeby.

Staráme se zároveň o psí srst, aby nebyla špinavá, zanesená parazity, u dlouhosrstých plemen zacuchaná, přerostlá. Dále se staráme o psí dráčky, aby nebyly přerostlé a nestalo se, že si pes dráp ulomí. S drápy se společně staráme o psí tlapky jako takové, protože psí tlapky jsou ze spodu na měkkých polštářcích, které se mohou rozříznout, spálit atd. k tomu všemu slouží všemožné přípravky, které předchází zdravotním problémům psa, které ho následně omezují. To samé se dělá s tlamou, kde se kontrolují hlavně zuby a dásně, aby nebyly špinavé, napadené zubním kamenem atd.

Stejně jako u člověka, tak i u psa se kontroluje zrak, sluch, čich. Toto jsou důležité smysly, bez kterých by pes nemohl vykonávat svou práci. Z toho důvodu se provádí kontroly, zda je vše v pořádku, případná ošetření, čištění uší. Do péče o psa se počítá i mytí a koupání. Mytí se provádí v teplé vodě s mýdlem či speciálními přípravky na srst pro psy. Tyto přípravky se nesmí psovi dostat do očí a uší. Koupání se provádí, pokud je pes špinavý či zapáchá, ale nesmí se to dělat příliš často, aby se na kůži psa či v srsti neobjevovaly lupy nebo vyrážky.

7.1 Strava a pití

Pes by měl mít celodenní možnost přístupu k vodě. Takže majitel se stará pouze o doplnění či výměnu vody za čistou. Psy se krmí podle majitelova nastavení. Nejčastější

způsob je 2x denně, kdy se psovi daná krmná dávka rozdělí na ráno a večer. Před krmením by měl být pes vždy vyběhaný, vyvenčený.

Ve službě to mají psy jinak. Před vlastním krmením se nechá ve výběhu pro vyvenčení a proběhnutí, následně pes dostane 1/3 celkové denní dávky a po příchodu zbytek. Po příchodu ze služby se pes krmí po cca 2 hodinách odpočinku. Pes jako krmení může dostávat suchou stravu (granule), mokrou (kapsičky/konzervy) nebo BARF (krmení syrovým masem). Pokud se psův rozhodne pro krmení BARFEM, musí počítat s potřebnou dostatečného uchovávání masa. To samé je s granulemi, musí být řádně uskladněny, aby se nezhoršil jejich stav, který by mohl psovi ublížit.

7.2 Zdravotní péče

S jakýmkoliv zdravotním problémem je lepší jet na Veterinární kliniku, kde se o psa postarají a daný problém vyřeší léky nebo při horších záležitostech operací. Snažíme se jednotlivým problémům vyhýbat, ale občas se nějaký může ukázat a je dobré znát základní péči o danou problematiku, která se dá vyřešit v pohodlí domova a nemusí se jezdit na veterinární kliniku.

Dutina ústní: příznaky, že je něco špatně v dutině ústní, jsou slintání, tření tlamy packami, nadměrné žvýkácké pohyby, nežravost a zápach z tlamy. Těmto problémům se dá vyhnout pravidelným kontrolováním tlamy a jejímu čistění. Nejtypičtějším problémem je zubní kámen, kterému se dá předejít čištěním zubů, které stačí vykonávat párkrát do týdne. V případě závažnějších problémů jako je zánět dásní, vředy atd. je lepší konzultovat a řešit s veterinářem.

Oči: příznakem bývají zarudlé oči, zalepené hnisem, slzivost, modrý nebo bílý zákal. Pokud se jedná o slzivost hnisavý výtok snažíme se oko opakovaně po několika hodinové pauze vymývat čistou vodou. Můžete použít antiseptickou oční mast či borovou vodu na vykapávání. S většími obtížemi, a hlavně pokud trvají déle jak 2 dny, vyhledat odbornou pomoc.

Nos: příznakem je popraskaný, bolavý, suchý čenich nebo hnisavý výtok z nosu. Pokud se něco z toho objeví, snažíme se potíže zmírnit vymýváním teplou vodou nozder, abychom zabránili ucpaní nozder. Opět, když potíže trvají delší dobu, vyhledám odbornou pomoc.

Uši: příznaky jsou třepání hlavou, naklánění hlavy, škrábání na uších, bolestivost uší, výtok z ucha, oteklý ušní boltec. Pro zmírnění vzniklých obtíží můžeme kápnout do ucha dostatečné množství teplého minerálního oleje nebo vypláchnout vodou. Při zjištění obtíží s ušima je lepší vyhledat odbornou pomoc, protože chronické problémy uší se těžko léčí. Potíží se můžeme vyhnout pravidelným čištěním a kontrolováním uší.

V případě větších zdravotních potíží psa, kdy se jedná o hrudník, žaludek, střeva je zapotřebí navštívit co nejdříve odbornou pomoc, kde se případný problém může rychle podchytit a začít řešit. Samozřejmě není potřeba kvůli všemu navštěvovat veterinární kliniku, pokud víte, že problém dokážete vyřešit samy. Důležitou péčí psa je pravidelné odčervování a potřebné očkování.¹⁸

7.3 Převoz služebních psů

Pes musí být před každým výjezdem prohlédnut veterinářem, který vydá veterinární potvrzení, které platí 3 dny. Bez potvrzení nesmí být pes převážen. Převážet se nesmí psi nemocní. Pes je vždy převážen v doprovodu svého psovoda.

Cesty autem: služební psi se přepravují ve speciálních přepravních boxech, které jsou buď v kufru auta, nebo jako přívěs za autem. Psa nenecháváme dlouho samotného v autě, obzvláště v horkých dnech. Pokud má pes cestovní obtíže během přepravy, požádá se veterinář o tablety proti nevolnosti. Před nástupem by pes měl být vyvenčený, najedený a pořádně napitý. Na delších převozech dělat každé 2 až 3 hodiny přestávky na napití a vyvenčení.

Cesta letadlem: výhodnější na delší vzdálenosti. Stejně jako u cesty autem by měl pes být vyvenčený, napitý a najezený. Psi se přepravují v přepravních boxech, které jsou stanoveny Mezinárodní asociací pro letecký transport (IATA). Některé společnosti mají svá vlastní pravidla, jak přepravovat psy, takže je vždy dobré si před cestou zjistit potřebné informace o průběhu letu.

Mezinárodní cestování: při cestování se psem do zahraničí je potřeba se informovat o všech podmínkách, které jsou potřeba pro převoz psa do dané země. S tím je spojena potřebná vakcinace, průkaz země původu, veterinární osvědčení a karanténa po příjezdu.

¹⁸ TAYLOR, David. *Velká kniha o psech*. Bratislava: Gemini, 1991. ISBN 80-85265-10-9.

8 Organizace služebních psů

Kynologie jako taková je zájmovou činností, která spojuje chovatele, výcvikáře a majitele všech typů plemen.

8.1 Hlavní úkoly služební kynologie

1. rozvíjet cílevědomost a účinnou výchovnou práci a vést příslušníky k tomu, aby v rámci služby zdokonalovali své schopnosti a návyky potřebné pro práci se psem.
2. připravovat psovody pro výkon služby v ozbrojených složkách.
3. organizovat chov a výcvik služebních psů.
4. provádět řízenou plemenitbu psů.
5. pečovat o zdokonalení a rozvoj chovu psů služebních a pracovních plemen, pečovat o rozvoj a zvýšení chovatelské úrovně a výcviku.
6. provádět propagační činnost zaměřenou na práci služební kynologie.
7. umožňovat rozvoj sportovní a soutěžní činnosti v národním a mezinárodním měřítku.

8.2 Zkušební řády ve služební kynologii

Na závěr každého výcviku se konají závěrečné zkoušky. Organizace zkoušky je dána směrnicemi/zkušebními řády. Jejich cílem je přesně stanovit stupně návyků poslušnosti a jednotlivých dalších výkonů. Dále se snaží zajistit správné vlastnosti psů pro jejich budoucí výkon ve službě. Zkušební řády jsou vydávány pouze na určitou dobu. Jedná se o nezbytnou součást nejen výcvikáře, ale také chovatelů. Zkoušky rozdělujeme na národní a mezinárodní.

8.2.1 Zkoušky národní

Národní zkoušky se dělí na 3 typy.

1. Zkouška všestranného výcviku (zkratka ZVV): Zaměřeny na všestranné využití psů (poslušnost, obrana, pachové práce). Zkouška má 3 stupně, které na sebe následně navazují a musí být splněny postupně. Náročnost požadavků v jednotlivých stupních se odvíjí od úrovně dovednosti psovoda či psa. Záleží, zda se jedná o začátečníka, pokročilého či specializovaného.

2. Zkoušky speciální: Zde si může udělat zkoušky pes, který má nějak mimořádně vyvinutou vrozenou schopnost. Jedná se o typy psů: stopař (zkratka ZPS), obránáře (zkratka ZPO). V této skupině se mohou objevit i další druhy výcviku po schválení ústředními orgány. Dále se zkoušky mohou rozšířit o další stupeň.
3. Zkoušky kondiční (zkratka ZK): Slouží k zjištění výkonnosti psa, využitelnosti a k prodloužení platnosti výcvikové známky.

8.2.2 Zkoušky mezinárodní

Provádějí se podle zvláštních řádů, které vydává Mezinárodní kynologická organizace (FCI). Jedná se o 2 druhy zkoušek:

1. Zkouška všestrannosti psa: zaměřuje se na následný získaný titul mezinárodní šampion krásy (Certificat D'Amplitude aux Championat International de Beauté (zkratka CACIB).
2. Zkouška všestrannosti psa: zaměřuje se na následně získaný titul mezinárodní šampion ve výkonu (Certificat D'Amplitude aux Championat International de Travail (zkratka CACIT).

Kladené nároky na služební a pracovní plemena jsou velká. Spolupráce mezi jednotlivými pracovníky ve službě a občanskými pracovníky je prospěšná. Navzájem si pomáhají k dosažení nejlepších výsledků a předávají si zkušenosti a informace.

8.3 Plemenitba psů

Plemenitba znamená tzv. tvorba chovných linií. Chov psů je hned po výcviku základní odbornou činností základních kynologických organizací. Cílem je rozvíjet chov daných plemen.

Dříve byli chovatelé toho názoru, že silně působící psychické dojmy mohou působit na březí matku, díky které se mění stavba těla. Podle této domněnky stačilo, aby se fena lekla psa jiného plemene a kvůli tomu budou mít narozená štěňata nežádoucí znaky.

Cílem chovatelů je vychovat plemeno, které odpovídá standardu, vzhledu a povahou. K tomu musí chovatelé znát základní znalosti o metodách plemenitby, o zákonech dědičnosti, o genetice, vývoje, správné péče o fenu v době březosti a její výživu, následnou péči feny po porodu a o mláďata atd. Plemenitba je kontrolována a řízena

chovatelskou sekcí ústředních orgánů. S plemenitbou souvisí výstavy psů, typizace a chovné svody psů.¹⁹

¹⁹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Knižnice Svazarmu. Praha: Naše vojsko, 1984.

9 Praktická část

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit metody výcviku služební kynologie u vybraných bezpečnostních sborů České republiky s ohledem na úspěšnost psů při odborných zkouškách a praktickém nasazení.

Vedlejším cílem je porovnat jednotlivé výcvikové metody mezi sbory, identifikovat jejich silné a slabé stránky a navrhnout konkrétní doporučení pro optimalizaci výcvikových postupů služebních psů.

Praktická část je zvolena formou kvalitativního výzkumu za pomoci 4 strukturovaných rozhovorů s respondenty z Celní správy Plzeň a Praha a Policie České republiky Plzeň a Praha. Respondenti z Celní správy ČR souhlasili s použitím jejich jmen u rozhovorů, naopak respondenti od Policie ČR požádali o anonymitu. Proto jsou v práci vedeni jako Policista XY Plzeň a Policista XZ Praha. Kritéria pro srovnání sborů jsou taková, že jsem vybírala z psovodů, kteří mají odslouženo u bezpečnostního sboru více jak 2 roky. Následně je u každé otázky graf, který ukazuje nejčastější odpovědi a kolik respondentů na daný prvek užili ve své odpovědi. Vychází se u každého grafu ze 4 respondentů, přičemž se jedna odpověď může objevit u více respondentů zároveň.

9.1 Komparace rozhovorů

Otázka č.1 byla položena všem respondentům a měla zjistit, jaké z jmenovaných výcvikových metod jsou u daného bezpečnostního sboru využívány. Všichni dotázaní respondenti uvedli, že využívají téměř všechny jmenované metody k výcviku. Vždy zároveň záleží na schopnosti psa, která z metod na něho nejvíce zabírá.

Výcvikové metody: Policie ČR uvádí, že využívají základní metody pro výcvik. Avšak nejvíce je důležité najít takovou metodu, která psovi vyhovuje a přináší výsledky. Celní správa ČR naopak uvádí, že využívají převážně operativní podmiňování. Pokud pes vyžaduje nežádoucí chování, tak jej ignorují.

Závěr: Ze získaných odpovědí bylo zjištěno, že v obou oslovených bezpečnostních sborech využívají všechny známé metody pro výcvik psů. Avšak je potřeba pro každého psa najít tu metodu, která mu bude nejvíce sedět a pes na ni bude nejlépe plnit práci, která se po něm vyžaduje. Z toho vyplývá, že na každého psa funguje jiná metoda. Neplatí, že když jsme měli psa, u kterého byla nejvíce používána metoda chuťově dráždivá, že na dalšího psa bude působit úplně stejně. Vždy je tedy potřeba uzpůsobit metodu tak, aby na ni pes reagoval co nejlépe.

Graf 1: Výcvikové metody²⁰

Graf: V grafu jsou vybrány nejčastěji používané metody, které respondenti uvedli ve svých odpovědích. Z grafu vyplývá, že nejčastěji používanou metodou respondentů byla chuťově dráždivá, o které se zmiňuje samostatná kapitola v teoretické části Metody výcviku.

Otázka č.2 se ptala na konkrétní pomůcky při výcviku. Opět všichni dotázaní respondenti uvedli, že využívají všechny nejznámější prostředky jako je clicker, pamlsky, hračky. Respondent č. 3 (policista Plzeň) uvedl, že využívá i rituály, které se po dobu výcviku pes naučil. Jsou to takové maličkosti, jako nasazení helmy, postroje. Všechno ale směřuje k tomu, že se jde pracovat a je potřeba největší koncentrace na práci.

Pomůcky pro trénink: Policie ČR používá všechny nejznámější pomůcky pro výcvik psa. Jako další pomůcku pro práci se psy uvádí, že používají různé rituály. To může být pouhé nasazení postroje, helmy, uniformy, kdy to pes přečte jako jdu pracovat. Celní správa používá také všechny nejznámější pomůcky. Více neuvádí, zda využívají i jiné techniky, jako třeba již zmíněné rituály. Ale naopak zmiňují pochvalu psovoda.

Závěr: Z odpovědí bylo zjištěno, že opět oba oslovené bezpečnostní sbory využívají všechny známé pomůcky pro zlepšení výcviku. Ať se jedná od pamlsků, hraček až po technické pomůcky jako je clicker. Dále bylo zjištěno, že jako pomocný prostředek respondenti využívají i různé rituály například nasazení postroje, helmy, uniformy. Z toho vyplývá, že se k výcviku nevyužívají jenom hmotné předměty, které motivují psa pro vykonávání požadované práce, ale jsou to i prvky, které značí změnu pracoviště a pocitu

²⁰ Vlastní zdroj

psa. Ve chvíli, kdy se psovi nasadí postroj a psodod má potřebné vybavení pro svou činnost, pes moc dobře ví, že teď se od něho vyžaduje práce, pro kterou je cvičen.

Graf 2: Prostředky pro výcvik²¹

Graf: V grafu jsou vyobrazeny nejčastěji použité prostředky pro výcvik, které respondenti uvedli ve svých odpovědích. Opět se může objevovat více prostředků u jednoho respondenta. Z grafu nám však vyplývá, že nejčastěji využitým prostředkem jsou hračky a pamlsky, které nejvíce psa motivují pro práci.

Otázka č.3 se zabývala délkou kompletního výcviku psa. Odpovědi respondentů se odvíjely v rozmezí od 1 roku až po 3 roky. Avšak je potřeba tu sdělit, že se zmiňovali o základním kurzu, který trvá 15 týdnů. Ohledně výcviku záleží na věku psa, kdy se začíná cca v 1 roce psa. Respondent č. 3 (policista Plzeň) také zmínil, že když pes splní nějaký kurz výcviku, neznamená to, že je pes hotov. Je potřeba neustálého cvičení a zlepšování. Shrnutí této otázky, která se týká kompletního výcviku, aby pes mohl být využíván v praxi, na délku výcviku cca na 3 roky. Jinak se pes cvičí po celý jeho služební život.

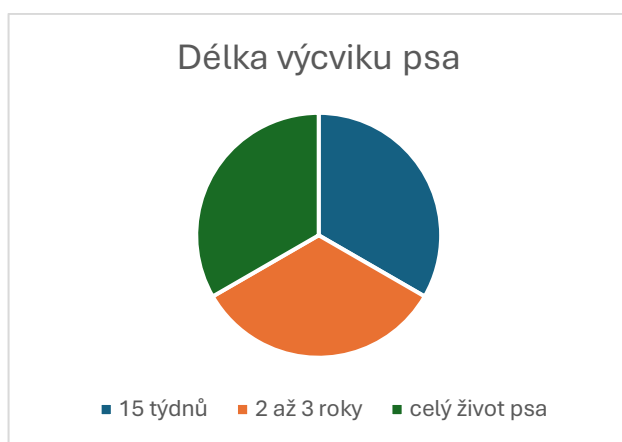
Délka výcviku: Policie ČR zmiňuje, že pes se cvičí po celý jeho život. Během služby však projdou základním výcvikem, který má délku cca 2 až 3 roky, než jde pes do praxe. Celní správa ČR uvádí, že pes prochází také základním kurzem, který však trvá 15 týdnů a každý rok psodod absolvuje se psem kondiční kurz, který je na 9 dní.

Závěr: Z odpovědí respondentů bylo zjištěno, že délka kompletního výcviku psa je rozdělena na jednotlivé kurzy, kterými pes během služby s psododem procházejí. Je zmíněn základní kurz, který trvá 15 týdnů, zde se psodod učí začátky práce se psem. Dále

²¹ Vlastní zdroj

během služebních let psodů se psem prochází jednotlivými zkouškami, které následně uvolňují psa s psodem pro práci v terénu. Takové výcviky se během služby psa opakují, aby bylo vidět, že je pes stále schopen služby. Respondenti se jinak shodují, že takovým výcvikem to nekončí a výcvik jako takový trvá u psa celý jeho služební život. Z toho vyplývá, že pes s psodem musí nejdříve projít základním kurzem, aby mohl být využíván v terénu a po dobu své služby absolvuje zkoušky, aby mohl dále pokračovat. Jinak výcvik psa se provádí po celou dobu jeho života.

Graf 3: Délka výcviku psa²²

Graf: V grafu jsou uvedeny možnosti délky výcviku, které se nejčastěji objevují v odpovědích respondentů. Z grafu nám vyplývá, že pes projde všemi délkami výcviku, protože musí projít základním kurzem (15 týdnů) následně, než je puštěn do terénu, tak skládá různé zkoušky (cca 2 až 3 roky) a následně se výcvik provádí po celý život psa.

Otázka č.4 byla zaměřena na frekvenci výcviku. Opět byla položena všem respondentům. Zde se respondenti neshodují. Respondenti z Celní správy Plzeň i Praha uvádějí konkrétní časový údaj výcviku, tedy 7,5 hodiny denně. Avšak respondent od policie z Plzně sdělil, že záleží na typu psa a na co se specializuje a podle toho se odvíjí délka a rozvržení tréninku. To stejné uvedl i respondent od policie z Prahy. Tady můžeme vidět první rozdíl mezi sbory.

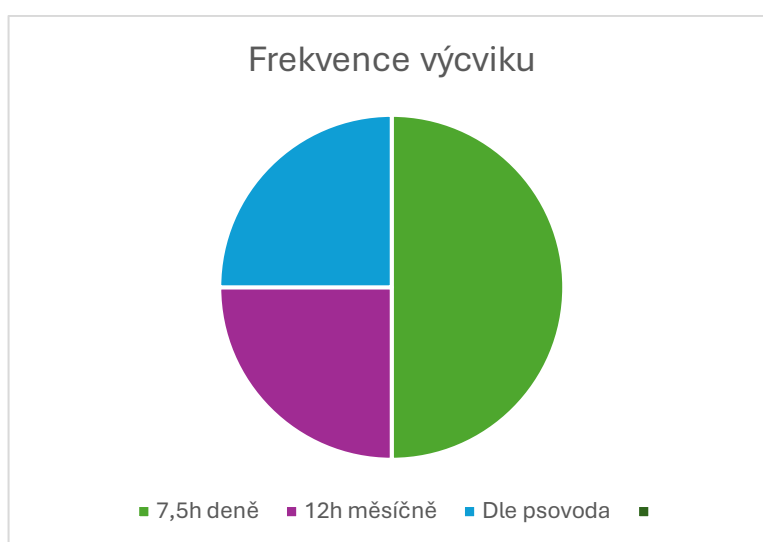
Frekvence tréninku: Policie ČR uvádí, že hlavně u frekvence výcviku záleží na specializaci psa. Trénink následně rozvrhne psod, který psa zná nejlépe a ví, co chce zrovna se psem cvičit. Zmiňuje, že cvičí každý den, ale trénink je rozvržen do sekcí. Celní

²² Vlastní zdroj

správa ČR uvádí, že cvičí zhruba 7,5 h denně. Avšak délka a rozvržení tréninku záleží stejně jako u Policie ČR na psovodovi.

Závěr: Z výpovědí respondentů bylo zjištěno, že frekvence výcviku je u každého sboru jiná. Celní správa uvádí přesný čas, jak dlouho výcvik trvá, naopak Policie ČR odpovídá hlavně z pozice psovoda, který si to řídí podle svého. Z toho vyplývá, že frekvence výcviku může být přesně určená na jednotlivý den nebo si to psovod řídí sám a podle potřeby. Tam, kde potřebuje více procvičení dá více času a naopak.

Graf 4: Frekvence výcviku²³

Graf: V grafu jsou uvedeny nejčastěji zmíněné frekvence výcviku v odpovědích respondentů. Z grafu vyplývá, že nejčastější doba výcviku je 7,5h denně. Zároveň se nejedná o cvičení v kuse, ale celkovou dobu výcviku, která je rozdělena na jednotlivé sekce.

Otázka č.5 se zaměřila na průměrnou úspěšnost psů u odborných zkoušek. Zde se respondenti také neshodovali. Velkou váhu na tom mělo to, že ne každý psovod k takové informaci měl přístup anebo statistiku vůbec na oddělení nevedou. Avšak z obecného hlediska mi respondenti sdělili, že úspěšnost u zkoušek cca z 10 psů jich 8 uspěje. Z toho se dá usoudit, že oba sbory se snaží docílit co nejlepších výsledků u zkoušek.

²³ Vlastní zdroj

Zároveň je potřeba zmínit, jak jeden z respondentů uvedl, že se rozhodně nedá úspěšnost daného psa u zkoušky srovnávat s úspěšností v praxi, protože záleží na mnoha okolnostech.

Úspěšnost u zkoušek: Policie ČR dosahuje cca 95% úspěšnosti svých psů u zkoušek. Je potřeba zmínit, že pokud pes neuspěje poprvé, tak má následně opravnou možnost, která již může být úspěšná. Tím pádem se statistika zvedne. Celní správa dosahuje také cca 95% úspěšnosti svých psů u zkoušek. I zde se jedná o opravné termíny, které výsledky změní. Pokud však pes není schopen zkoušku splnit u obou sborech je vyřazen z výcviku.

Závěr: Z odpovědí respondentů bylo zjištěno, že průměrná úspěšnost psů u zkoušek je u obou oslovených sborů téměř 100%. Objevují se mezi sbory psi, kteří bohužel u zkoušky neuspějí a tím pádem jsou úplně z výcviku vyřazeni. Zároveň je potřeba zmínit, že se jedná o počet úspěšných psů, ale již nám to neříká na kolikátý pokus byli úspěšní. Z toho vyplývá, že úspěšnost psů je u obou bezpečnostních sborů vysoká, ale nikdo neví na kolikátý pokus pes zkoušku úspěšně absolvuje.

Graf 5: Úspěšnost psů u zkoušek²⁴

Graf: V grafu je zaznamenán procentuální úspěch psů od oslovených respondentů. Ti to nejčastěji směřovali buď na celý sbor nebo jen na své psy, které cvičí. Z grafu vyplývá, že úspěšnost psů je vysoká, nejčastěji 100%.

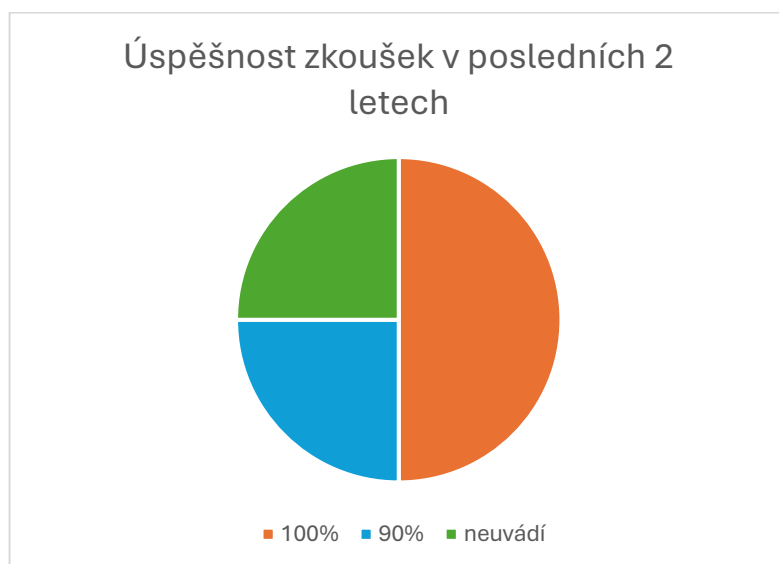
Otázka č.6 se zaměřila na průměrnou úspěšnost psů u zkoušek za poslední 2 roky. U této otázky nemám úplně u všech konkrétní čísla, protože jak jsem se již zmiňovala, ne každý

²⁴ Vlastní zdroj

respondent má k takovým datům přístup anebo na oddělení statistiku nevedou. Ale když to vezmu z obecného hlediska podle zjištěných výpovědí, tak během těch 2 let každý pes, který šel na zkoušky je musel úspěšně splnit. Takže teď jen záleží na kolikátý pokus se to povedlo.

Závěr: U této otázky nebylo úplně možné vyhodnocovat přená data. Protože polovina respondentů sdělila, že žádnou takovou statistiku nevedou. Avšak, co bylo zjištěnou, tak za dobu 2 let musel každý pes v daném sboru zkouškou nejméně jednou projít. Z toho plyne, že téměř všichni psi v Celní správě ČR i u Policie ČR zkoušky za poslední 2 roky absolvovali. Odpovědi však nehovoří o konkrétním počtu úspěšných a neúspěšných, případných opravných termínech.

Graf 6: Úspěšnost zkoušek v posledních 2 letech²⁵

Graf: V grafu je uvedena obecná průměrnost psů u zkoušek za poslední dva 2 roky z výpovědí respondentů. Vzhledem pro neupřesnění konkrétních dat od poloviny respondentů je tento graf hlavně z obecného hlediska úspěšnosti psů respondentů, které mají ve výcviku.

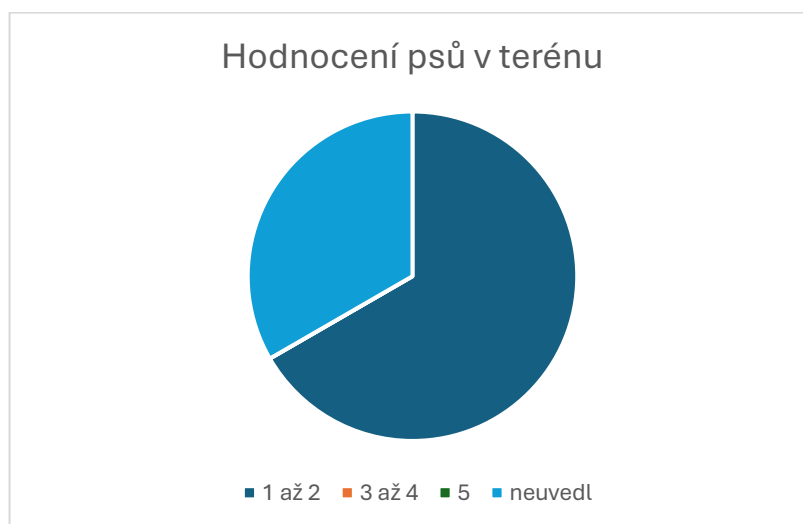
Otázka č.7 se zabývala otázkou úspěšnosti psů v praktickém nasazení. Úspěšnost se zjišťovala známkami od 1 až po 5. Respondenti z Celní správy Plzně a Prahy v průměru dávají známku 2. Respondent od Policie České republiky Plzeň uvedl, že nejde úplně přesně hodnotit, protože záleží na mnoha faktorech během nasazení v praxi. Respondent

²⁵ Vlastní zdroj

od Policie České republiky uvádí, že když je synchronizace mezi psem a psovodem, je z nich nerozlučitelná dvojice.

Závěr: Z odpovědí respondentů bylo zjištěno, že úspěšnost psů v praktickém nasazení je u Celní správy a Policie ČR vyrovnaná. Ne všichni respondenti uvedli úspěšnost ve známce. Z odpovědí však vyplývá, že úspěšnost psů v terénu je úspěšná, avšak záleží na mnoha okolnostech, které mohou znehodnotit daný výkon psa s psovodem. Z toho vyplývá, že úspěšnost psa se nedá hodnotit podle toho, zda našel nebo nenašel, co měl. Je potřeba dbát na informace, které psovod dostane a s těmi pracovat. Zároveň je potřeba, aby místo, které má být prověřováno nebylo nijak infikováno. Ať někým z venku nebo někým z bezpečnostního sboru.

Graf 7: Hodnocení psů v terénu²⁶

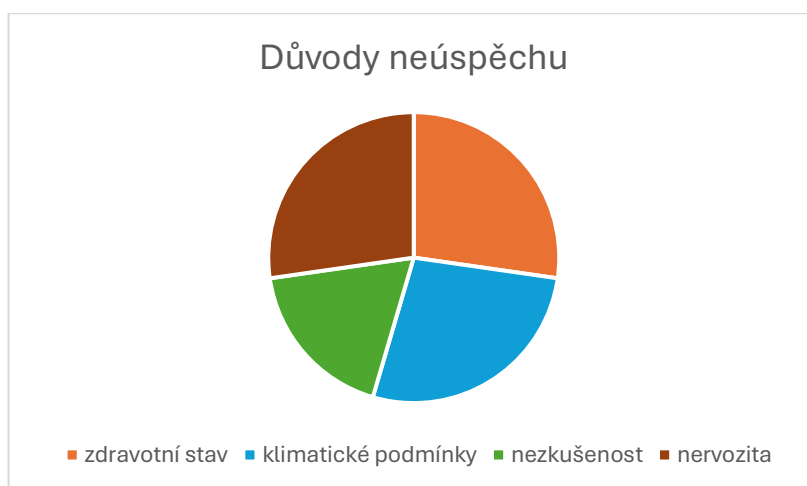
Graf: V grafu je zobrazena úspěšnost psa v praktickém nasazení za pomoci známek od 1 do 5. Nejčastější známkou byl 2. Z toho vyplývá, že úspěšnost psů v praktickém nasazení je na vysoké úrovni.

Otázka č.8 se dotazovala na důvody neúspěchu v praxi a u zkoušek. Zde se respondenti s odpověďmi shodují. Nejčastějšími důvody neúspěchu jak u zkoušek, tak v praxi bývá špatný zdravotní stav psa, rušivé vlivy okolí, nervozita psovoda i psa. V praxi pak ještě na klimatických podmínkách, napojení psa s psovodem. V praxi také záleží na okolních faktorech jako jsou podané informace a porušení terénu.

²⁶ Vlastní zdroj

Závěr: Z odpovědí bylo zjištěno, že jak u Celní správy ČR, tak u Policie ČR uvádí, že důvodem pro neúspěch zkoušky může být vlastně cokoliv, co má vliv na psa. Ať je to zdraví, nervozita psovoda, rušivé vlivy, tak i klimatické podmínky. Z toho vyplývá, že ať je pes připraven sebelíp, vždy se může objevit něco, co jeho výkon může ovlivnit.

Graf 8: Důvody neúspěchu²⁷

Graf: V grafu jsou zobrazeny nejčastější uvedené důvody neúspěchu psa u zkoušky. Opět se může u jednoho respondenta objevovat více důvodů neúspěchu. Z grafu vyplývá, že nejvíce ovlivňují klimatické podmínky, nervozita a zdravotní stav.

Otázka č.9 se zaměřila na silné stránky výcvikové metody. U této otázky se všichni respondenti shodli, že nejdůležitější je, aby to pro psa byla zábava a vnímal to spíše jako hru než práci a povinnost. Je potřeba vždy najít takovou metodu, která bude na psa fungovat. Protože každý pes je jedinečný nejde jedna metoda použít na všechny psy.

Závěr: Z odpovědí respondentů bylo zjištěno, že silné stránky výcviku nejsou úplně specifické jako tomu je třeba u pomůcek pro výcvik, i když respondenti vyjmenovali prvky, které za silnou stránku považují. Jedná se spíše o stránku ve výcviku, která nám pomáhá danou metodu úspěšně u psa provést. Z toho vyplývá, abych měla úspěšnou výcvikovou metodu, potřebuju, aby to psa nějak motivovalo a bral to jako zábavu.

²⁷ Vlastní zdroj

Graf 9: Silné stránky²⁸

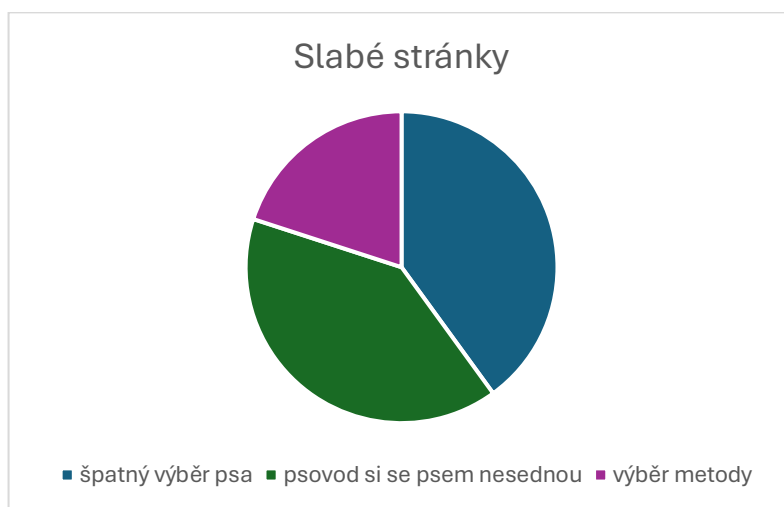
Graf: V grafu jsou zobrazeny nejčastěji zmiňované prvky silné stránky výcviku v odpovědích respondentů. U jednoho respondenta se může objevit více zmíněných prvků. Z grafu vyplývá, že nejčastěji zmíněným prvkem silné stránky respondenti uvádí spolupráci mezi psovodem a psem a motivaci psa.

Otázka č.10 se zaměřila naopak na slabé stránky výcvikové metody. Opět dochází k neshodě u respondentů. Když respondenti z Celní správy Plzeň a Prahy se přiklánějí k slabé stránce, pokud si pes s psovodem nerozumí anebo je pro výcvik nevhodně zakoupený pes. Naopak respondent od Policie České republiky Plzeň sdělil, že není slabé stránky při výcviku, ale je potřeba najít takovou metodu, která bude psovi sedět a dopomůže mu k úspěchům. Respondent od Policie České republiky Praha uvádí, že se to nedá specifikovat.

Závěr: Ze získaných odpovědí bylo zjištěno, že za slabé stránky respondenti považují hlavně nevhodně vybraného psa pro výcvik nebo špatnou spolupráci mezi psovodem a psem. Z toho vyplývá, že slabou stránkou výcviku může být již zmíněný pes, který není schopen plnit práci, která je po něm žádána. Nebo naopak si jen pes nerozumí se svým psovodem.

²⁸ Vlastní zdroj

Graf 10: Slabé stránky²⁹

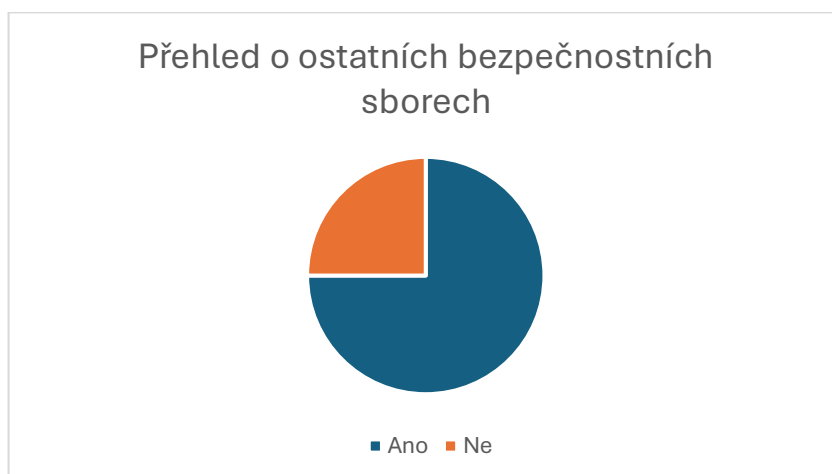
Graf: V grafu jsou zobrazeny prvky slabé stránky výcviku. Z grafu můžeme vidět, že nejčastějším prvkem slabé stránky je špatný výběr psa nebo není mezi psovodem a psem napojení, které jim pomáhá v úspěchu.

Otázka č.11 se dotazovala na znalost výcvikových metod u jiných bezpečnostních sborů. Z odpovědí respondentů je zřejmé, že Celní správa a Policie České republiky spolu jezdí na cvičení a zároveň jsou případy, kdy si navzájem vypomáhají. Protože Policie České republiky nemá stejné specializace psů jako Celní správa a naopak. Jinak respondenti zmínili i Armádu ČR a Vězeňskou službou. Ta rozlišnost je hlavně v instruktorech, využívaných pomůcek pro danou specializaci. Jinak se výcviky mezi sbory tolik neliší, protože Česká republika se řídí podle výcvikových metod určených pro Střední Evropu.

Závěr: Ze získaných odpovědí bylo zjištěno, že respondenti z Celní správy ČR i z Policie ČR jsou o výcvikových metodách u jiných bezpečnostních sborů obeznámeni. Je potřeba se zeptat, zda se jedná je o bezpečnostní sbory v České republice nebo, zda mají přehled také o sborech v zahraničí.

²⁹ Vlastní zdroj

Graf 11: Přehled o ostatních bezpečnostních sborech³⁰

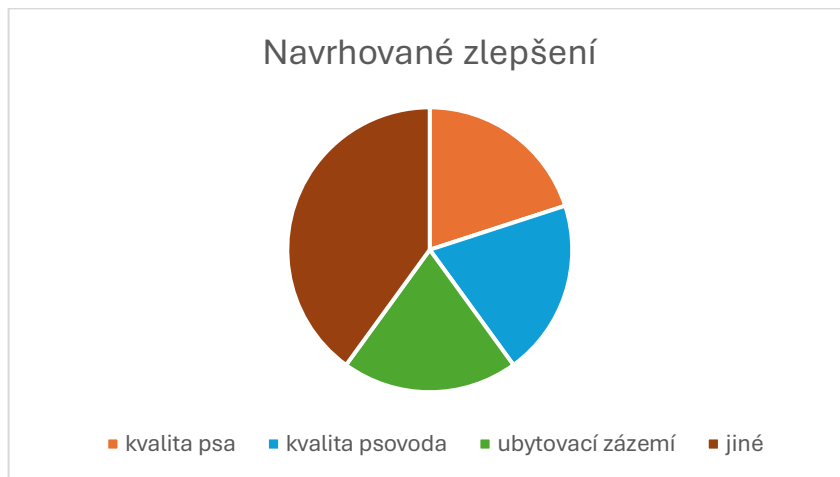
Graf: V grafu jsou zaznamenány odpovědi respondentů, zda jsou obeznámeni s výcvikovými metodami u jiných bezpečnostních sborů. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů je o výcvikových metodách jiného bezpečnostního sboru obeznámena.

Otázka č.12 se ptala jaké zlepšení by respondenti navrhovali pro optimalizace výcviku služebních psů. Zde je vidět rozdílnost respondentů, protože každý vidí možnost zlepšení na jiných místech. Respondent č.1 (Celní správa Plzeň) to vidí v rozmanitosti obměňování vzorků pro pachové práce, respondent č.2 (Celní správa Praha) vidí zlepšení v ubytovacích zařízeních Výcvikového zařízení v Heřmanicích, respondent č.3 (policista Plzeň) vidí zlepšení ve vzdělávání psůvodů, kdy by se neměli bát zkoušet nové věci. Respondent č.4 uvádí zlepšení v používání tzv. selského rozumu při výcviku.

Závěr: Z této otázky nemůžeme vyhodnotit společný závěr, protože každý respondent sděluje možnosti zlepšení v něčem jiném. Z toho vyplývá, že je více věcí, které potřebují zlepšit.

³⁰ Vlastní zdroj

Graf 12: Navrhované zlepšení³¹

Graf: Z grafu vyplývá, že navrhovaná zlepšení se odvíjí od kvalitního psa a psovoda až po vylepšení podmínek, ve kterých psovodi se psy pracují.

³¹ Vlastní zdroj

Tabulka: Srovnání výcvikových metod mezi Policií ČR a Celní správou ČR

Srovnáváme	Policie ČR	Celní správa ČR	Hlavní rozdíl
Jaké metody používají	Kombinace všech základních metod (chuťově dráždivá, mechanická, kontrastní, napodobovací)	Operativní podmiňování + základní metody	Policie ČR kombinuje víc metod, Celní správa ČR má jasný hlavní přístup
Jak dlouho trvá výcvik	2 až 3 roky (kompletní příprava)	15 týdnů základní výcvik + 1 rok kondice	Policie ČR má delší přípravu kvůli širšímu zaměření
Jak často trénují	Individuálně dle psovoda	7, 5 hodiny denně (pevně dané)	Policie ČR je flexibilnější, Celní správa ČR je standardizovaná)
Úspěšnost u zkoušek	Přibližně 95%	Přibližně 95%	Srovnatelná úspěšnost
Co dělají dobře	Přizpůsobení metod každému psu, rituály	Jasná struktura, specializace na vyhledávání osob	Různé silné stránky
Co by mohli zlepšit	Respondenti neuvedli	Lepší zázemí, větší výběr psů	Celní správa ČR má konkrétní problémy

9.2 vyhodnocení silných a slabých stránek u Policie ČR a Celní správy ČR

Na základě odpovědí z otázek 9 a 10 z rozhovorů vychází, že mezi silné stránky Policie ČR uvádí, že záleží na metodě, která psa dovede k úspěšnému splnění úkolu.

Naopak Celní správa ČR uvedla konkrétní věci, které za silné stránky považují. Uvedli motivaci, spolupráci s psovodem. Rozdílem mezi sbory je takový, že Celní správa ČR na rozdíl od Policie ČR uvedla konkrétně, co považují za silné stránky. Policie ČR to specifikovala hlavně na vyhledávání správné metody pro psa.

Mezi slabé stránky Policie ČR uvádí opět, že nejde o slabou stránku, pokud se najde správná metoda výcviku pro psa. Celní správa ČR uvedla konkrétní příklady slabých stránek. Konkrétně špatný výběr psa, špatná spolupráce mezi psem a psovodem. Rozdílnost mezi sbory je opět, že Celní správa má konkrétní příklady, které vedou hlavně na spolupráci mezi psem a psovodem. Policie ČR slabou stránku vlastně nevidí, pokud psovod najde metodu, která u psa funguje a vykazuje výsledky.

Závěr: Celní správa ČR jak u slabých a silných stránek uvádí konkrétní příklady. Policie ČR odpovídala na silné a slabé stránky spíše v obecné rovině.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit metody výcviku služební kynologie u vybraných bezpečnostních sborů České republiky s ohledem na úspěšnost psů při odborných zkouškách a praktickém nasazení. A vedlejším cílem bylo porovnat jednotlivé výcvikové metody mezi sbory, identifikovat jejich silné a slabé stránky a navrhnout konkrétní doporučení pro optimalizaci výcvikových postupů služebních psů.

Bakalářská práce se v teoretické části zabývala historií služební kynologie, ale také jak to vypadá s využitím služebních psů u bezpečnostních sborů České republiky, která nám měla přiblížit k čemu se pes u daného sboru využívá. Dále se v teoretické části práce zaměřila na výcvik jako takový, kde se poukazuje na metody, způsoby výcviku a frekvenci výcviku. Teoretická část byla podkladem pro vytvoření otázek pro praktickou část, které mají pomoci ke splnění hlavního cíle. Vedlejší cíl byl z části splněn v praktické části a následně v závěru práce.

Pro zpracování praktické části byli vybráni respondenti z Celní správy ČR a z Policie ČR. Konkrétně se vždy jednalo o 2 respondenty vždy z každého sboru. A to z Plzeňského kraje a Prahy. Vybrala jsem si Policii ČR z toho důvodu, že u Policie ČR pracuji a o práci psovoda se zajímám. Celní správa byla následně vybrána pro svoji specifickou pro dané využití psů. Respondenti byli vybráni na základě požadavku, aby splňovali podmínku 2 roky praxe u daného bezpečnostního sboru. Cíle bakalářské práce byly naplněny pomocí strukturovaných rozhovorů s každým respondentem. Každý respondent odpovídal během rozhovoru na stejné položené otázky. Výcvik u bezpečnostních sborů ČR hodnotím velmi vyrovnaně. Ze zjištěných informací, které byly zjištěny v praktické části, se všechny bezpečnostní sbory v ČR řídí podle výcvikových metod pro Střední Evropu. Z toho vyplývá, že využívají stejné výcvikové metody. Avšak rozdílnost můžeme vidět v počtu konkrétních využívaných metodách u každého sboru. I tam se ovšem může objevit shoda, protože jak je zmíněno v odpovědích respondentů, záleží vždy na jedinci. Co se týká silných a slabých stránek, tak zde panuje mezi Celní správou ČR a Policií ČR shoda. Oba bezpečnostní sbory se shodují, že mezi silné stránky spadá nalezení správné metody pro každého psa, která následně vede k úspěšné spolupráci psovoda se psem. Mezi slabé

stránky uvádí špatný výběr psa, která vede k druhému bodu neshody mezi psem a psovodem.

Na základě rozhovorů a zjištěných informací doporučuji zlepšit výběr psů i psovodů, aby se zajistila kvalita pro danou vykonávanou činnost, která se od psa i psovoda očekává. Protože pokud není kvalitní psovod, tak pes může být sebelepší, ale když není správně využíván jsou jeho kvality nevyužity. Dále navrhuji zlepšit zázemí výcvikových středisek, protože je důležité zajistit psovodům a psům zázemí a podmínky, které nebudou ovlivňovat jejich výkony. Dále navrhuji častější spolupráci s ostatními bezpečnostními sbory. Nejen v České republice, ale i ze zahraničí. Je potřeba, aby všechny bezpečnostní sbory měli přehled o činnostech jiného sboru a mohli je v případě potřeby požádat o spolupráci. Zároveň se navzájem od sebe přiučí něčemu novému a porovnají mezi sebou využívané metody a techniky.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. Svět křídel. Cheb: Svět křídel, 2014. ISBN 978-80-87567-42-5
2. HARTL, Karel. *Výchova a výcvik psa: Služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko, 2022, ISBN 978-80-206-1396-7
3. HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Knižnice Svazarmu. Praha: Naše vojsko, 1984
4. JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. ISBN 978-80-7428-354-3
5. KOLLER, Jan. *Kynologická příručka*. 3. přeprac. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1979.
6. KOMOLÝ Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963, ISBN 28-007-63
7. KRYZÁNEK, Jiří. *Policejní pes*. I. část. Benešov: nákladem vlastním, 2020. ISBN 978-80-270-8038-0
8. MACEK, Pavel a UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva: Československá republika (1918-1939)*. 2. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-0-9
9. LEE, Mackenzi. *Dějiny světa v 50 psech*. Ilustroval Petra ERIKSSON, přeložil Jakub FUTERA. V Brně: Jota, 2020. ISBN 978-80-7565-717-6
10. MÜLLER, Manfred. *Výcvik ochranného psa: chov, výcvik, zkoušky a hodnocení*. Vyd. v češtině 1. Praha: Nakladatelství Brázda, 2009. ISBN 978-80-209-0368-6
11. RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. 461 s. ISBN 978-80-904210-3-5.
12. *Speciální výcviky psů*. Praha: Naše vojsko, 2021. ISBN 978-80-206-1930-3
13. ŠTĚPÁNSKÝ, Karel. *Služební a pracovní plemena psů*. Živočišná výroba. Praha: SZN, 1974.
14. ŠUSTA, František. *Neznám druhé takové zvíře, jako je pes, aneb, Vyznání trenéra zvířat nejlepšímu příteli člověka*. Praha: Plot, 2017. ISBN 978-80-7428-312-3
15. TAYLOR, David. *Velká kniha o psech*. Bratislava: Gemini, 1991. ISBN 80-85265-10-9
16. *Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích*. Vydání šestnácté. Kapesní zákony. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2020. ISBN 978-80-87451-70-0

Elektronické zdroje

1. *Celní správa*. Online. Dostupné z: <https://www.celnisprava.gov.cz>. [cit. 2026-02-15].
2. ČERNÁ, Bc. Karolína. *Využití kynologie v policejní praxi*. Online, Bakalářská práce, vedoucí RNDr. Jana Leontovyčová, CSc. Praha: UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE Husitská teologická fakulta Katedra učitelství, 2010. Dostupné z: file:///D:/absolventka/BPTX_0_0_11280_LDEF01_2600_0_49973.pdf. [cit. 2026-02-16].
3. KREJČOVÁ, Lucie. *HISTORIE SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE V ČESKÝCH ZEMÍCH VE 20. STOLETÍ*. Online, Bakalářská diplomová práce, vedoucí prof. PhDr. Jana Burešová, CSc. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci Filozofická fakulta Katedra historie, 2023. Dostupné z: file:///D:/absolventka/Bakalarska_prace_historie_kynologie_v_kriminalistice.pdf. [cit. 2026-02-16].
4. KUTLÁK, Kamil. *Služební kynologie a komparace zkušebních řádů*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Ing. František Vlach, Ph.D., MBA, LL.M., Ing-Paed IGIP. Brno: AMBIS vysoká škola, a.s. Katedra bezpečnosti a práva, 2024. Dostupné z: <file:///D:/absolventka/kynologie%20a%20zku%C5%A1ebn%C3%AD%20%C5%99%C3%A1dy.pdf>. [cit. 2026-02-16].
5. KVAPIL, David. *Výcvik služebních psů všestranných a specialistů na vyhledávání návykových látek, s využitím u Vězeňské služby*. Online, Bakalářská práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci Fakulta tělesné kultury Katedra rekreologie, 2013. Dostupné z: <file:///D:/absolventka/00178941-270684239.pdf>. [cit. 2026-02-16].
6. *Mezinárodní kynologická federace*. Online. <https://www.fci.be/en/>. 18.11.2024. Dostupné z: <https://www.fci.be/en/>. [cit. 2026-02-16].
7. PAŽOUTOVÁ, Jiřina. *Využití služebního psa u Celní správy České republiky*. Online, Bakalářská práce, vedoucí doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D. Praha: AMBIS vysoká škola, a.s. Bezpečnostní management v regionech, 2022. Dostupné z: <file:///D:/absolventka/celn%C3%AD%20spr%C3%A1va.pdf>. [cit. 2026-02-16].
8. SLÁDKOVÁ, Denisa. *Historie kynologie a její využití u bezpečnostních sborů České republiky*. Online, Bakalářská práce, vedoucí JUDr. Dagmar Kopencová, Ph.D. Praha: AMBIS vysoká škola, a.s., Katedra bezpečnosti a práva, 2022. Dostupné z: file:///D:/absolventka/Historie_kynologie_a_její_vyuziti_u_bezpecnostnich_sbor_u_Ceske_republiky_Bakalarska_prace_Denisa_Sladkova_uc029209.pdf. [cit. 2026-02-16].
9. TONDROVÁ, Bc. Pavlína. *Historie české služební kynologie*. Online, Diplomová práce, vedoucí JUDr. Michal DLOUHÝ, Ph.D. Praha: POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE Fakulta bezpečnostně právní Katedra policejních činností, 2023. Dostupné z: <file:///D:/absolventka/logie-Bc.-Pavlina-Tondrova.pdf>. [cit. 2026-02-16].

Seznam grafů

- I. Výcvikové metody
- II. Prostředky pro výcvik
- III. Délka výcviku psa
- IV. Frekvence výcviku
- V. Úspěšnost psů u zkoušek
- VI. Úspěšnost zkoušek v posledních 2 letech
- VII. Hodnocení psů v terénu
- VIII. Důvody neúspěchu
- IX. Silné stránky
- X. Slabé stránky
- XI. Přehled o ostatních bezpečnostních sborech
- XII. Navrhované zlepšení

Seznam příloh

- I. Seznam otázek rozhovoru
- II. Rozhovor Celní správa Plzeň
- III. Rozhovor Celní správa Praha
- IV. Rozhovor Policie ČR Plzeň
- V. Rozhovor Policie ČR Praha

Seznam obrázků

- I. Schéma a vývoj psa

9.31. Otázky na strukturovaný rozhovor

1. Jaké konkrétní výcvikové metody používáte pro služební psy? (pozitivní posilování, chuťově dráždivé, napodobování, mechanická, kontrastní apod.)
2. Jaké techniky a prostředky při výcviku používáte? (clicker, odměny, hračky apod.)
3. Jak dlouho trvá kompletní výcvik služebního psa? (v měsících/týdnech)
4. Jaká je frekvence výcviku? (kolikrát denně, délka jednoho tréninku)
5. Jaká je průměrná úspěšnost vašich psů u odborných zkoušek? (v %, počet úspěšných psů a celkový počet psů)
6. Kolik psů z vašeho výcviku úspěšně absolvovalo zkoušky v posledních 2 letech? (konkrétní čísla)
7. Jak hodnotíte úspěšnost psů při praktickém nasazení v terénu? (ohodnocení 1-5)
8. Jaké jsou nejčastější důvody neúspěchu u zkoušek nebo v praxi?
9. Jaké jsou podle vás hlavní silné stránky vaší výcvikové metody?
10. Jaké jsou hlavní slabé stránky ve vašem výcvikovém procesu?
11. Máte přehled o výcvikových metodách jiných bezpečnostních sborů? Pokud ano, v čem se vaše metody liší?
12. Jaká konkrétní zlepšení byste navrhovali pro optimalizaci výcviku služebních psů?

9.42. prap. Karel Gabriel – psovod CÚ Plzeň

1. Jaké konkrétní výcvikové metody používáte pro služební psy? (pozitivní posilování, chuťově dráždivé, napodobování, mechanická, kontrastní apod.)
Všechny kromě mechanické. Metoda napodobování je používána spíše zřídka. My cvičíme psi na základě operantního podmiňování, kdy žádoucí chování psa odměňujeme a nežádoucí ignorujeme.
2. Jaké techniky a prostředky při výcviku používáte? (clicker, odměny, hračky apod.)
Clicker, pamlsky, hračky a pochvala (pohlazení) psa psovodem.
3. Jak dlouho trvá kompletní výcvik služebního psa? (v měsících/týdnech)
Základní výcvikový kurz pro nové psy trvá 15 týdnů. Kurz je zakončen zkouškou z pachových prací, poslušnosti, teoretické znalosti psovoda a práce v celém kurzu psa a psovoda. Pak každý rok musí psovod se psem absolvovat kondiční kurz, který trvá 9 dní. Na kurzu zpravidla druhý den po příjezdu je zkouška z pachových prací a poslední den je zkouška z poslušnosti psa a teoretické znalosti psovoda. Mezitím se pes a psovod zdokonalují v pachových pracích a poslušnosti pod vedením přiděleného instruktora.
4. Jaká je frekvence výcviku? (kolikrát denně, délka jednoho tréninku)
Ve výcvikové středisku výcvik probíhá v rámci výcvikových kurzů (základního či kondičního) a to denně cca 7,5 hod. pod dozorem přiděleného instruktora. Instruktor zakládá cílové látky na různá pracoviště (osobní, nákladní automobily atd.) Většinou je v kurzu více psů, a ti se na pracovištích střídají. To dává dostatečný čas psovi na odpočinek a vyvenčení. Délka tréninku je u každého psa zcela individuální, záleží na posouzení přiděleného instruktora.

Mimo výcvikové středisko má psovod pro výcvik psa na celním úřadě možnost výcviku v rámci služby 12 hodin v měsíci. Dále pak probíhá výcvik doma, na cvičáku, a to dle uvážení a možnostem každého psovoda.

5. Jaká je průměrná úspěšnost vašich psů u odborných zkoušek? (v %, počet úspěšných psů a celkový počet psů)
Jako psovod takové informace nemám.
6. Kolik psů z vašeho výcviku úspěšně absolvovalo zkoušky v posledních 2 letech? (konkrétní čísla)
Jako psovod takové informace nemám.
7. Jak hodnotíte úspěšnost psů při praktickém nasazení v terénu? (ohodnocení 1-5)
2
8. Jaké jsou nejčastější důvody neúspěchu u zkoušek nebo v praxi?
Únava a zdravotní stav psa, další různé rušivé vlivy z okolí a také trochu nervozita psovoda u zkoušky.
9. Jaké jsou podle vás hlavní silné stránky vaší výcvikové metody?
Dlouholetá zkušenost s výcvikem psů u Celní správy. Pes a psovod musí tvořit tým. A dále zájem psa o práci, silná motivace psa, kdy hledá a učí se poslušnosti, protože chce dostat odměnu a tím pádem ho práce baví. Je to vnímáno spíše jako hra než práce.
10. Jaké jsou hlavní slabé stránky ve vašem výcvikovém procesu?
Pes s psovodem si neseďnou, netvoří silný tým. Také někdy nevhodně vykoupenny pes.
11. Máte přehled o výcvikových metodách jiných bezpečnostních sborů? Pokud ano, v čem se vaše metody liší?
Nemám. Jelikož jsem psovod se psem na vyhledávání tabákových výrobků a lihu. Ostatní bezpečnostní sbory tyto komodity nevyhledávají, takže spolupráce je velmi omezena. Ale co vím tak snad jako jediný bezpečnostní sbor vyhledáváme se psem na osobách. Týká se to kategorie OPL a bankovky.
12. Jaká konkrétní zlepšení byste navrhovali pro optimalizaci výcviku služebních psů?
Častější obměňování vzorků(látek) pro výcvik pachových prací.

3. mjr. Bc. Jan Pleskač – kynolog Generálního ředitelství cel

1. Jaké konkrétní výcvikové metody používáte pro služební psy? (pozitivní posilování, chuťově dráždivé, napodobování, mechanická, kontrastní apod.)
Všechny z výše vyjmenovaných vyjma metody mechanické. Výcvik je založen na operantním podmiňování.
2. Jaké techniky a prostředky při výcviku používáte? (clicker, odměny, hračky apod.)
Všechny z výše vyjmenovaných.
3. Jak dlouho trvá kompletní výcvik služebního psa? (v měsících/týdnech)
Základní výcvikový kurz pro nové psy trvá 15 týdnů. Následný udržovací výcvik je prověřován v povinných kondičních kurzech, které trvají 9 dní. Kondiční kurz pes absolvuje jednou za rok. Základní i kondiční kurzy jsou vždy zakončeny zkouškou z výkonu, zahrnující teorii, pachové práce a poslušnost.
4. Jaká je frekvence výcviku? (kolikrát denně, délka jednoho tréninku)

Výcvik probíhá v rámci výcvikových kurzů (základního či kondičních, viz výše) ve výcvikovém středisku a dále na celním úřadě psovoda individuální formou, kdy psovod provádí výcvik psa v časové dotaci 12 hodin měsíčně.

V základním a kondičním kurzu pracuje psovod se psem průměrně pět dní v týdnu, zhruba 7,5 hodin denně. Počet cvičení denně a délka jednoho tréninku u každého psa se odvíjí od míry vycvičenosti psa, počtu psů v jednom kurzu, obsahu výcvikového dne (představování nové látky či nového pracoviště versus opakování již známé látky či pracoviště) a mnoha dalších faktorů, obecně nelze kvantifikovat. Pravidelně se střídají jednotlivá cvičení s odpočinkem psa a venčením, s větší pauzou kolem oběda. Výcvik tak probíhá formou dopoledních a odpoledních bloků.

5. Jaká je průměrná úspěšnost vašich psů u odborných zkoušek? (v %, počet úspěšných psů a celkový počet psů)

Statistika za rok 2024:

- *Základní kurzy (vč. základních kurzů pro psovody ze zahraničí – jedná se o kompletní vycvičení psů vč. závěrečných zkoušek z výkonu): 100% úspěšnost, 16 psů.*
- *Kondiční kurzy: 28 psů uspělo, 4 neuspěli (následně oprava v opravných kurzech).*

Statistika za rok 2023:

- *Základní kurzy: 100% úspěšnost, 10 psů.*
- *Kondiční kurzy: 41 psů uspělo, 5 neuspělo (následně oprava v opravných kurzech).*

6. Kolik psů z vašeho výcviku úspěšně absolvovalo zkoušky v posledních 2 letech? (konkrétní čísla)

Viz výše.

7. Jak hodnotíte úspěšnost psů při praktickém nasazení v terénu? (ohodnocení 1-5)
1-2

8. Jaké jsou nejčastější důvody neúspěchu u zkoušek nebo v praxi?

Zkoušky i výkon v praxi může ovlivnit mnoho faktorů, např. únava a zdravotní stav psa, povětrnostní vlivy, rušivé vlivy z okolí apod.

9. Jaké jsou podle vás hlavní silné stránky vaší výcvikové metody?

Zájem psa o práci, silná motivace: hledá, protože chce dostat odměnu, práce ho baví, je to pro něj hra.

10. Jaké jsou hlavní slabé stránky ve vašem výcvikovém procesu?

Výcvikový proces funguje dobře, slabou stránkou je třeba nedostatek vhodných psů k výkupu i vzhledem k výši kupní ceny, kterou Celní správa ČR může prodejcům psů nabídnout.

11. Máte přehled o výcvikových metodách jiných bezpečnostních sborů? Pokud ano, v čem se vaše metody liší?

Ano.

Níže vyjmenujeme několik aspektů výcviku či výkonu se služebním psem, které nejsou ještě plošně zavedeny u ostatních sborů:

Celní správa ČR již od roku 2015 pracuje výhradně s výcvikem založeným na operantním podmiňování. U pachových prací jsme zcela upustili od aktivního značení, díky tomu mohou psi vyhledávat komodity na různých pracovištích, aniž by poškozovali majetek, psů lze díky tomu využít také k vyhledávání komodit

(OPL, bankovky) přímo na osobách. V praxi dále běžně používáme ochranné psi botičky, na které si pes zvyká již od počátků výcviku. Botičky chrání nejen psa (sklo, horký asfalt apod.), ale také prohledávaný majetek (pes nepoškrábe lak auta ani neušpiní sedačky či interiér auta atd.).

12. Jaká konkrétní zlepšení byste navrhovali pro optimalizaci výcviku služebních psů?

Vyřešit nedostatečné a zastaralé ubytovací prostory pro psovody ve Výcvikovém zařízení služební kynologie v Heřmanicích.

4. Policista XY Plzeň

1. Jaké konkrétní výcvikové metody používáte pro služební psy? (pozitivní posilování, chuťově dráždivé, napodobování, mechanická, kontrastní apod.)
Využívají základní metody od chuťově dráždivých až po té podmíňovací. Dochází k podobným metodám napříč odděleními.
2. Jaké techniky a prostředky při výcviku používáte? (clicker, odměny, hračky apod.)
Je strašné množství prostředků a technik. Využívají rituály (nasazení helem, výjezd na sirény...), pamlsky, hračky, rukávy, clicker, elektronické obojky, zvláštní/světelné signály, rolnička.
3. Jak dlouho trvá kompletní výcvik služebního psa? (v měsících/týdnech)
Záleží, v jaké fázi se pes nachází. Pokud to je štěně, tak výcvik trvá v letech. Je to kvůli socializaci, rozvíjení motivace, rituálům. Služební pes cca 2roky starý se základy výcviku během roka. Obecně výcvik trvá 2-3 roky.
4. Jaká je frekvence výcviku? (kolikrát denně, délka jednoho tréninku)
Záleží, jaký to je pes, co za specializaci se trénuje. U štěňete je výcvik po krátkých opakovaných intervalech. Zkušenější pes je v jiné časové zátěži a kombinuje se s fyzickou zátěží.
5. Jaká je průměrná úspěšnost vašich psů u odborných zkoušek? (v %, počet úspěšných psů a celkový počet psů)
Statistiku nevedou. Ale hrubý odhad ze 100 psů 5-6 psů odbornou zkoušku neudělá. Pokud na to ten pes nemá, tak ho na odbornou zkoušku nevysílají.
6. Kolik psů z vašeho výcviku úspěšně absolvovalo zkoušky v posledních 2 letech? (konkrétní čísla)
V současnosti mají 71 psů a z toho 16 v přípravě. Takže 55 psů během 2 let na odborné zkoušky budou muset jít.
7. Jak hodnotíte úspěšnost psů při praktickém nasazení v terénu? (ohodnocení 1-5)
Nejde přesně hodnotit. Záleží na informacích a reálné věci, zda se hledaná věc na místě opravdu nachází. Hodnotit se dá ve zkouškách, kde to je nějak ohraničeno.
8. Jaké jsou nejčastější důvody neúspěchu u zkoušek nebo v praxi?
*U zkoušek – dvojice si nesesla (nervozita, nepřipravenost psa), nezkušenost
V praxi – klimatické podmínky, vnitřní indispozice psa, nevypěstlost psa, znehodnocení místa činu, nezkušenost psovoda*
9. Jaké jsou podle vás hlavní silné stránky vaší výcvikové metody?
Hledá se taková metoda, která funguje. Obecně, když si na to pes přijde sám, tím dokáže že se rychle učí.
10. Jaké jsou hlavní slabé stránky ve vašem výcvikovém procesu?
Nejde o slabou stránku. Snaží se vybrat metodu, která funguje a vychází. Tím se postupně odbourávají ty nefunkční. Cesta k odměně by měla být ta nejlepší.
11. Máte přehled o výcvikových metodách jiných bezpečnostních sborů? Pokud ano, v čem se vaše metody liší?

Účastní se cvičení s vojáky, vězeňskou službou, celní správou. Vše funguje na stejné bázi. Změna může být v rámci instruktorů. Výcvikové metody jsou u nás typické pro Střední Evropu.

12. Jaká konkrétní zlepšení byste navrhovali pro optimalizaci výcviku služebních psů?
Vzdělávání psovodů, aby se nebránili novým věcem, výběr kvalitních zvířat pro dané atesty

5. Policista XZ Praha

1. Jaké konkrétní výcvikové metody používáte pro služební psy? (pozitivní posilování, chuťově dráždivé, napodobování, mechanická, kontrastní apod.)
Je to komplexní používání více metod dohromady, přizpůsobených pro daného jedince.
2. Jaké techniky a prostředky při výcviku používáte? (clicker, odměny, hračky apod.)
Opět stejná odpověď jako u předchozí otázky
3. Jak dlouho trvá kompletní výcvik služebního psa? (v měsících/týdnech)
*Celoživotní výcvik
Na kategorii můžete jít od 18 měsíců*
4. Jaká je frekvence výcviku? (kolikrát denně, délka jednoho tréninku)
Každodenní trénink podle stavu vycvičenosti psa
5. Jaká je průměrná úspěšnost vašich psů u odborných zkoušek? (v %, počet úspěšných psů a celkový počet psů)
Konkrétně u mých mám do teď 100procentní
6. Kolik psů z vašeho výcviku úspěšně absolvovalo zkoušky v posledních 2 letech? (konkrétní čísla)
Mám dva psy na dvě kategorie a oba splnili prolongační atest
7. Jak hodnotíte úspěšnost psů při praktickém nasazení v terénu? (ohodnocení 1-5)
Když je dobrý psovod a pes tak je to nenahraditelná dvojice
8. Jaké jsou nejčastější důvody neúspěchu u zkoušek nebo v praxi?
*Špatná kooperace složek u PČR
U zkoušek nezkušenost psovoda, nedostatečná příprava*
9. Jaké jsou podle vás hlavní silné stránky vaší výcvikové metody?
Nelze specifikovat
10. Jaké jsou hlavní slabé stránky ve vašem výcvikovém procesu?
Nelze specifikovat
11. Máte přehled o výcvikových metodách jiných bezpečnostních sborů? Pokud ano, v čem se vaše metody liší?
Stejně jako u PČR
12. Jaká konkrétní zlepšení byste navrhovali pro optimalizaci výcviku služebních psů?
Selský rozum při výcviku